

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Bakalářská práce

2020

Ondřej Březina

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Vývoj pozice Labouristické strany k Brexitu

Bakalářská práce

Autor práce: Ondřej Březina

Studijní program: Mezinárodní teritoriální

Vedoucí práce: Mgr. Jan Váška, Ph.D.

Rok obhajoby: 2020

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 20. 5. 2020

Ondřej Březina

Bibliografický záznam

BŘEZINA, Ondřej. *Vývoj pozice Labouristické strany k Brexitu*. Praha, 2020. 37 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Jan Váška, Ph.D.

Rozsah práce: 73 538 znaků

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá postojem britské opoziční Labouristické strany k Brexitu. Práce zkoumá vývoj tohoto postoje od referenda o členství Spojeného království v Evropské unii v roce 2016 do prosincových voleb v roce 2019 a zaměřuje se na důvody ambivalentního postoje Labouristické strany k této problematice. Hlavním předmětem zkoumání je to, jaký vliv má na tento postoj nejednotnost elektorátu Labouristické strany a britský jednokolový většinový volební systém. Práce na začátku zkoumá vlivy volebních systémů na politické strany a stranické systémy a přibližuje historii vztahu Labouristické strany k evropské integraci od konce druhé světové války. Práce se dále zabývá vývojem postoje Labouristické strany k Brexitu po roce 2015 a popisuje spory, které ve straně vznikly. Poslední část práce zkoumá korelaci mezi hlasováním poslanců v parlamentních hlasováních, které se týkaly Brexitu a tím, jak voliči volebních obvodů konkrétních poslanců hlasovali v referendu z roku 2016. Závěrečná část se také formou případové studie dívá na nejvýznamnější poslance, kteří se v těchto hlasováních odlišili od zbytku strany. Práce ukazuje, že rozdělený elektorát má ve většinovém volebním velkým dopad na loajalitu členů strany.

Annotation

This bachelor thesis deals with the attitude of the British opposition Labour Party towards Brexit. The thesis explores the development of this attitude since the 2016 United Kingdom European Union membership referendum until the 2019 United Kingdom general election and focuses on the reasons for Labour Party's ambivalent stance towards this issue. The main subject of this thesis is the influence of the division of the Labour Party's electorate and the British one-round plurality electoral system on this attitude. The thesis first examines the influences of electoral systems on political parties and party systems in general and describes the history of the Labour Party's relationship towards European integration since the end of the Second World War. The thesis then deals with the development of the Labour Party's attitude towards Brexit after the year 2015 and describes the controversies that arose inside the party. The last part of the thesis examines the correlation between the way MPs voted in parliamentary voting that dealt with Brexit and the way the voters in their constituency voted in the 2016 referendum. The last part also consists of a case study of the most important MPs that voted differently than the rest of their party. The thesis shows that divided electorate tends to have a big impact on party members' loyalty.

Klíčová slova

Brexit, disciplína, Evropská unie, Labouristická strana, Spojené království, volební systémy

Keywords

Brexit, discipline, European Union, Labour Party, United Kingdom, electoral systems

Název práce

Vývoj pozice Labouristické strany k Brexitu

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu bakalářského semináře panu profesorovi Michalovi Kubátovi za jeho podněty k politologické části práce a zejména vedoucímu práce panu doktorovi Janovi Váškovi za jeho rady, trpělivost a odborné vedení.

Obsah

Úvod.....	2
1 Volební systémy.....	5
1.1 Vliv volebních systémů na politické strany a stranické systémy.....	5
1.2 Britský volební a stranický systém.....	9
2 Postoj britské Labouristické strany k evropské integraci 1950-2015	11
2.1 Labouristický poválečný postoj k evropské integraci	11
2.2 Vývoj labouristické politiky za první vlády Harolda Wilsona.....	13
2.3 Druhá Wilsonova vláda a referendum o vystoupení	14
2.4 Posun k více proevropské politice Labouristické stany	15
3 Vývoj pozice Labouristické strany k Brexitu po roce 2015	16
3.1 Nástup Jeremyho Corbyna a referendum o vystoupení z EU	16
3.2 Parlamentní volby v roce 2017.....	18
3.3 Konference Labouristické strany v roce 2018.....	19
3.4 Počátek roku 2019 – brexitová hlasování	20
3.5 Konference 2019 a následné volby	22
4 Labourističtí rebelové.....	23
4.1 Korelace mezi volebními obvody a chováním poslanců.....	24
4.2 Profily nejvýznamnějších Labouristických rebelů.....	26
Závěr.....	31
Summary	32
Seznam použité literatury.....	34

Úvod

Tato práce se zabývá pozicí britské opoziční levicové Labouristické strany (Labour Party) k Evropské unii, převážně se zaměřením na situaci po referendu o vystoupení z EU v roce 2016. Cílem této práce je analyzovat možné důvody pozice Labouristické strany, zejména zodpovědět na otázku, do jaké míry ovlivňuje labouristickou pozici vůči Brexitu britský volební systém. Problematika vystoupení Velké Británie z Evropské unie je stále velmi aktuální a pozice Labouristické strany k této problematice se dá označit za jednu z nejkompexnějších ze všech britských politických subjektů. Po neúspěšných volbách v roce 2015 byl do čela strany zvolen Jeremy Corbyn a strana se tak posunula výrazně doleva. Zároveň v roce 2016 britský premiér David Cameron vyhlásil referendum, ve kterém se většina Britů vyjádřila pro vystoupení z EU. Krátce po vyhlášení výsledku rezignoval David Cameron na svůj post a premiérkou se stala Theresa May. Z následné nestability uvnitř Konzervativní strany mohli těžit právě Labouristé, kteří jsou ale v pohledu na Brexit také velmi nejednotní. Důvodem může být například historie euroskepticismu uvnitř strany, ambivalentní postoj Jeremyho Corbyna k EU nebo právě nejednotnost elektorátu Labouristické strany, kterou volí jak proevropští Britové například z Londýna, tak lidé převážně z chudších oblastí na severu Anglie, kteří hlasovali pro vystoupení z EU.

První část práce se zabývá volebními systémy a jejich vlivem na stranické systémy a politické strany jako takové. Tato část se opírá zejména o práce významných politologů Maurice Duvergera a Giovanniho Sartoriho. Kapitola zkoumá vlivy volebních systémů na počet relevantních stran ve stranických systémech, na zodpovědnost vládnoucích stran, na stranickou centralizaci a na odpovědnost a nezávislost jednotlivých kandidátů a členů stran. Druhá část zasazuje tuto problematiku do širšího historického kontextu a zkoumá historický vývoj pohledu Labouristické strany vůči evropské integraci. Cílem této části je poukázat na fakt, že Labouristická strana měla historicky ambivalentní a proměnlivý postoj k evropské integraci a její rozpolcenost vůči tomuto tématu tedy není novým jevem. Třetí část přibližuje samotný vývoj pozice Labouristické strany po referendu z roku 2016 a ukazuje, jak se pohled strany vůči Brexitu měnil, jak se strana s touto situací pokoušela vyrovnat a do jakých konfliktů se členové strany dostali. Závěrečná kapitola se zabývá důvody počínání členů Labouristické strany, kteří v parlamentních hlasováních týkajících se Brexitu hlasovali v rozporu s oficiální stranickou linií. V první části této kapitoly se práce věnuje korelaci mezi hlasováním poslanců v důležitých hlasováních týkajících se Brexitu a jejich obvodem. K tomu, jestli může být vystupování těchto „rebelů“ vysvětleno pouze jejich politickým přesvědčením nebo spíše touhou po znovuzvolení,

by měla pomoci bližší sonda individuálních poslanců. Druhá část kapitoly se proto formou strukturované mnohočetné případové studie dívá na nejdůležitější členy strany, kteří se dostali do rozporu se stranickou politikou.

Pro první část práce, která se věnuje politologické analýze vlivů volebních systémů na strany a stranické systémy, je nejdůležitějším dílem kniha francouzského politologa Maurice Duvergera *Politické strany*¹ vydaná původně v roce 1951. Toto dílo je první a zároveň stěžejní prací o politických stranách a většina ostatních prací zabývajících se touto tematikou se o tuto knihu opírá. Nejvýznamnějším přínosem této knihy jsou takzvané „Duvergerovy zákony“, které popisují vztahy volebních a stranických systémů. Dalším důležitým autorem zabývajícím se touto problematikou je italský politolog Giovanni Sartori. V práci je citován jeho článek *The party-effects of electoral systems*², ve kterém se Sartori do určité míry vyhrazuje proti Duvergerovi a ukazuje příklady, kde Duvergerovy zákony neplatí. Jako další díla, která se zabývají touto problematikou, můžeme uvést Sartoriho knihy *Strany a stranické systémy*³ a *Srovnávací ústavní inženýrství*⁴, z českých prací například *Strany, volby a demokracie – Od Duvergera k Sartorimu a dále*⁵ Miroslava Nováka. Dalším důležitým zdrojem informací je práce finských politologů Markka Laakso a Reina Taagepera „Effective“ *Number of Parties: A Measure with Application to West Europe*⁶, která se zabývá způsoby kalkulace počtu stran ve stranických systémech. Další kapitola, která stručně popisuje britský volební systém, vychází zejména z informací uvedených na oficiálním webu Britského parlamentu a z článku *From Two-Partism to Alternating Predominance: The Changing UK Party System*⁷ Thomase Quinna, který popisuje obecné tendence změny britského stranického systému.

Historická část, která popisuje postoj Labouristické strany k evropské integraci mezi lety 1950-2015, vychází zejména ze čtyř zdrojů. Prvním z nich je článek Johna Callaghana *Pivotal powers: The British Labour Party and European unity since 1945*⁸, který se věnuje perspektivě

¹ Maurice Duverger, *Politické strany* (Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2016).

² Giovanni Sartori, „The Party-Effects Of Electoral Systems,“ *Israel Affairs* 6, No. 2 (1999): 13–28, doi: 10.1080/13537129908719557.

³ Giovanni Sartori, *Strany a stranické systémy* (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005).

⁴ Giovanni Sartori, *Srovnávací ústavní inženýrství* (Praha: Sociologické nakladatelství, 2001).

⁵ Miroslav Novák ed., *Strany, volby a demokracie – Od Duvergera k Sartorimu a dále* (Praha: Sociologické nakladatelství, 2016).

⁶ Markku Laakso and Rein Taagepera, „„Effective“ Number of Parties: A Measure with Application to West Europe,“ *Comparative Political Studies* 12, No. 1 (January 1979): 3–27, doi: 10.1177/001041407901200101.

⁷ Thomas Quinn, „From Two-Partism to Alternating Predominance: The Changing UK Party System, 1950-2010,“ *Political Studies* 61, No. 2 (2013): 378–400, doi: 10.1111/j.1467-9248.2012.00966.x.

⁸ John Callaghan, „Pivotal powers: The British Labour Party and European unity since 1945,“ *Capital & Class* 31, No. 93 (Autumn 2007): 199–215, doi: 10.1177/030981680709300112.

evropských levicových stran na evropskou integraci do zhruba 80. let se zaměřením na Labouristickou stranu. Druhý článek z *Journal of European Integration History* od Erin Delaney zvaný *The Labour Party's Changing Relationship to Europe: The Expansion of European Social Policy*⁹ sleduje zejména změny sociální politiky Evropské komise a následné změny pohledu Labouristické strany na Evropské hospodářské společenství do 1. poloviny 90. let. Dalšími články, o které se tato kapitola opírá, jsou *The European dividing line in party politics*¹⁰ od Julie Smith a *The Labour Party and Europe from Brown to Miliband: Back to the Future?*¹¹ od Pauline Schnapper. Historií Labouristické strany se také zabývá několik knih například kniha *A History of the British Labour Party*¹² od Andrewa Thropea.

Část práce, která se týká vývoje pohledu Labouristické strany k Brexitu po referendu v roce 2016, stojí zejména na zprávách z nejrůznějších zpravodajských portálů. Jde zaprvé o hlavní britské portály jako například *BBC News* nebo deník *The Guardian*, zadruhé o některé lokální noviny například *The Shields Gazette* a zatřetí o portál Labouristické strany *Labourlist*. Práce zde také pracuje s některými primárními zdroji. Pro sběr volebních a hlasovacích dat používá weby *Polimapper*, *Hansard* a *House of Commons Library*. Mezi další primární zdroje patří například volební program Labouristické strany nebo články některých politiků. O detailní analýze důvodů postoje Labouristické strany k Brexitu není napsáno mnoho stěžejních prací. Tématem rozděleného elektorátu jako důvodu nejednoznačnosti pohledu strany se zabývají pouze některé články například *The limits to Labour's 'constructive ambiguity' over Brexit*¹³ od Simona Tilforda. Knihy, které se zabývají Brexitem, se tomuto tématu věnují pouze z menší části. Zde můžeme jmenovat například knihu Harolda Clarkea *Brexit: Why Britain voted to Leave the European Union*¹⁴ nebo *The Routledge handbook of the politics of Brexit*¹⁵ od Patricka Diamonda a dalších autorů.

⁹ Erin Delaney, „The Labour Party's Changing Relationship to Europe: The Expansion of European Social Policy“ *Journal of European Integration History* 8, No. 1 (2002): 121–38, https://www.researchgate.net/publication/262254109_The_Labour_Party's_Changing_Relationship_to_Europe_The_Expansion_of_European_Social_Policy.

¹⁰ Julie Smith, „The European dividing line in party politics,“ *International Affairs* 88, No. 6 (2012): 1277–95, doi: 10.1111/j.1468-2346.2012.01132.x.

¹¹ Pauline Schnapper, „The Labour Party and Europe from Brown to Miliband: Back to the Future?,“ *Journal of Common Market Studies* 53, No. 1 (2015): 157–172, doi: 10.1111/jcms.12209.

¹² Andrew Thrope, *A History of the British Labour Party* (Londýn: Palgrave, 2001).

¹³ Simon Tilford, „The limits to Labour's 'constructive ambiguity' over Brexit,“ *Centre for European Reform*, July 6, 2017, https://www.cer.eu/sites/default/files/insight_ST_6.7.17.pdf.

¹⁴ Harold D. Clarke et al., *Brexit: Why Britain voted to Leave the European Union* (Cambridge: Cambridge University Press, 2017).

¹⁵ Patrick Diamond et al., *The Routledge handbook of the politics of Brexit* (New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2018).

1 Volební systémy

Hlavní tezí této práce je, že k rozpolcenosti pozice Labour Party vůči Brexitu přispívá velkou měrou britský volební a stranický systém. Tato část si proto dává za cíl zasadit tuto problematiku do širšího politologického kontextu. Práce se v první kapitole zaměřuje obecně na vliv volebních systémů na stranické systémy a na politické strany jako takové. Tato část se opírá zejména o výzkum významných světových politologů jako například Maurice Duvergera nebo Giovanniho Sartoriho. Ve druhé kapitole je stručně popsán britský volební systém a také vývoj britského stranického systému.

1.1 Vliv volebních systémů na politické strany a stranické systémy

Za volební systémy označujeme obecně různé způsoby, kterými se určuje obsazení politických pozic. V rámci parlamentních voleb se dá říci, že volební systém je způsob, kterým se hlasy voličů přenáší na získaná parlamentní křesla. Existuje několik základních typů volebních systémů, mezi které se řadí většinové systémy (například britský first past the post, dvoukolový systém nebo australské alternativní hlasování), proporční systémy nebo smíšené systémy, které kombinují prvky obou předcházejících (například takzvaný mixed-member proportional (MMP), kde se část křesel volí většinově a část proporčně). Volební systémy mohou mít velký vliv na chování politických stran. Například v proporčních systémech s uzavřenou listinou kandidátů má strana větší vliv na chování jejích členů než ve většinových systémech, které se více soustředí na individuální kandidáty a kde kandidáti bývají více nezávislí.¹⁶

Prvním politologem, který zpracoval vztahy mezi volebními a stranickými systémy byl Maurice Duverger ve své knize *Politické strany* z roku 1951. Za jeden z Duvergerových nejvýznamnějších přínosů se dají považovat takzvané Duvergerovy zákony, které vyjádřil takto: „1) poměrné zastoupení podporuje systém mnoha rigidních, nezávislých a stabilních stran (výjimku tvoří vášnivá vzplanutí); 2) dvoukolové většinové volby podporují systém mnoha flexibilních, závislých a relativně stabilních stran (tentokrát bez výjimky); 3) jednokolové většinové volby mají tendenci vytvářet dualismus s alternací dvou nezávislých

¹⁶ Alina Rocha Menocal, „Why Electoral Systems Matter: An Analysis of their Incentives and Effects on Key Areas of Governance,“ *Overseas Development Institute* (2011): 2–5, <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/7367.pdf>.

stran ve vládě.“¹⁷ Tyto zákony byly od té doby vystaveny určité kritice¹⁸ a i sám Duverger uvádí, že jde pouze o obecné tendence, které slouží jen pro předběžnou orientaci.¹⁹

Jeden z dopadů volebních systémů na stranické systémy je jejich vliv na počet stran. I přesto, že na počet stran mohou mít vliv národní a historické faktory, technický faktor neboli volební systém je podle Duvergera ten nejdůležitější. Jednokolový většinový volební systém (first past the post) má tendenci vytvářet takzvaný bipartismus neboli systém dvou stran a to buď fúzí, nebo eliminací. Fúze nebo aliance nastává tehdy, když se v jednomandátových obvodech dohodnou dvě strany, které mají podobný elektorát, že si nebudou konkurovat a postaví kandidáty v jiných volebních obvodech. Eliminace nastává kvůli kombinaci 2 faktorů. Prvním z nich je samotná „podreprezentace“ třetích stran, které jsou v jednokolovém většinovém systému výrazně znevýhodněny, pokud nemají regionální charakter, a druhým je takzvaný „psychologický faktor“ neboli strategické hlasování, kdy voliči raději hlasují pro jednu ze dvou hlavních stran, pokud třetí strana nemá v jejich obvodu šanci na úspěch. Tato kombinace obou faktorů tedy přirozeně vede k marginalizaci třetích stran.²⁰

Na rozdíl od jednokolových většinových voleb, dvoukolové většinové volby vedou naopak k multipartismu (systému více, než dvou stran). Je tomu tak proto, že alespoň v prvním kole nedochází k „podreprezentaci“ třetích stran, které tak nejsou eliminovány kvůli zmíněnému psychologickému faktoru, protože voliči nejsou v prvním kole nuceni ke strategickému hlasování, takže třetí strany si zpravidla zachovávají své šance. Velmi podobný dopad má také poměrné hlasování. Díky tomu, že malé strany nejsou znevýhodněny a voliči nemají důvod hlasovat strategicky, dochází při přechodu na poměrné hlasování k multiplikaci stran, která je ale většinou poměrně omezená, zejména pokud přechod nastal z dvoukolových většinových voleb, které samy podporují multipartismus. Největší rozdíl mezi dvoukolovým většinovým systémem a poměrným hlasováním je dopad na individualismus členů strany. Dvoukolový systém podporuje vnitřní dělení stran a poměrné hlasování podporuje pevnější stranickou strukturu, protože vedení strany rozhoduje o umístění potenciálních kandidátů na kandidátní listinu.²¹

Tato pravidla byla však během let vystavena určité kritice. Problém spočívá zejména v tom, že neexistuje jasný konsenzus, jak vyjádřit počet relevantních stran v jednotlivých stranických

¹⁷ Duverger, *Politické strany*, 230.

¹⁸ Sartori, „The Party-Effects Of Electoral Systems,“ 13.

¹⁹ Duverger, *Politické strany*, 230.

²⁰ Ibid. 243–51.

²¹ Ibid. 264-76.

systemech. Jedna z nejběžnějších metod je metoda politologů Laaksa a Taagepera, kteří počítají takzvané „effective number of electoral parties (ENEP)“ a „effective number of parliamentary parties (ENPP)“ podle velikostí jednotlivých stran.²² Když jejich způsob výpočtu relevantních stran uplatníme na Spojené království, zjistíme, že ENPP v Dolní sněmovně, do které probíhají volby pomocí jednokolového většinového systému, je minimálně od roku 1966 větší než 2.²³ Duvergerova pravidla také do jisté míry kritizuje italský politolog Giovanni Sartori, který rozděluje relevantní strany na strany s „koaličním potenciálem“ a strany s „vyděračským potenciálem“. Sartori tvrdí, že přestože jednokolový většinový volební systém většinou působí na počet stran reduktivně, může se kvůli výše zmíněnému principu fúze po zavedení jednokolového většinového systému počet relevantních stran zvýšit. Důvodem je to, že malé strany, i přestože nemohou zvítězit, mohou ohrozit šance na vítězství větších stran a mají tak významný vyděračský potenciál. Jako příklad uvádí, že po zavedení jednokolového většinového systému v Itálii se počet relevantních stran zvýšil z přibližně šesti na přibližně dvanáct.²⁴

Dalším důležitým dopadem volebních systémů, který úzce souvisí s počtem stran v parlamentu, je vliv na zodpovědnost vládnoucích stran. Bipartismus, ke kterému ve většině normálních situací jednokolový většinový systém minimálně přispívá, vede totiž k vládě jedné strany a tím tedy k vládě bez potřeby vytváření koalic. Na druhé straně volební systémy, které podporují multipartismus, vedou zpravidla ke koaličním vládám. Koaliční vlády, zejména pokud v nich dochází k častým změnám, rozměňují zodpovědnost mezi více stran a pro běžného voliče je kvůli tomu těžší přisuzovat zodpovědnost konkrétní straně. Strany, které vládnou samy, mají naproti tomu mnohem větší problém zbavit se zodpovědnosti za svoje činy ve vládě.²⁵

Dalším prvkem politických stran, na který má pravděpodobně určitý vliv volební systém je stranická centralizace. Nabízí se domněnka, že jednomandátový většinový volební systém vede k větší decentralizaci politických stran, protože do jisté míry nahrává zdůrazňování místních poměrů a individuálních osobností politických kandidátů. Kandidáti jsou zároveň méně vázáni na konkrétní politickou stranu, přestože role stran je zde stále důležitá, protože strany poskytují kandidátům zpravidla finance a prostor pro propagaci. Poměrné hlasování by mělo naopak vést k větší centralizaci stran, protože kandidáti jsou zde závislí na vedení strany pro svou pozici na

²² Laakso and Taagepera, „„Effective“ Number of Parties: A Measure with Application to West Europe,“ 3–27.

²³ Quinn, „From Two-Partism to Alternating Predominance: The Changing UK Party System, 1950-2010,“ 384–5.

²⁴ Sartori, „The Party-Effects Of Electoral Systems,“ 18.

²⁵ Ibid. 24.

kandidátní listině a protože volby nebývají zaměřeny na konkrétní kandidáty. Přestože tyto principy častokrát platí, Duverger uvádí, že o vlivech volebních systémů na centralizaci, nejde dělat přesné závěry. Jako příklad uvádí Anglii, kde probíhají jednomandátové většinové volby, a přesto tam jsou (nebo alespoň byly v době napsání Duvergerovy knihy) politické strany velmi centralizované. Nejcentralizovanější jsou podle něj zejména strany fašistické a komunistické, které přiřkládají volbám druhořadý význam.²⁶

Jedním z dopadů volebních systémů je vliv politických stran na designaci kandidátů. Obecně se dá říci, že čím větší je volební obvod, tím menší je vliv politických stran na úspěšnost jejich kandidátů. Důvodem je to, že u menších volebních obvodů dostává kampaň častěji povahu souboje osobností a voliči bývají s konkrétními kandidáty více seznámeni. Dalším důvodem může být financování kampaně, která bývá v menších obvodech levnější. Poměrné hlasování vliv stran na kandidáty zvyšuje zaprvé kvůli náročnějšímu financování a menšímu důrazu na osobnosti, ale také proto, že v poměrných hlasováních většinou vedení strany přímo ovlivňuje pořadí na kandidátní listině.²⁷ Díky těmto faktorům volební systémy také ovlivňují oligarchický charakter vedení politických stran a vytváření takzvaných „vnitřních okruhů“ v jejich rámci. Poměrné hlasování, zejména hlasování s uzavřenými kandidátními listinami, které předurčují pořadí kandidátů, posiluje z již zmíněných důvodů oligarchický charakter stranického vedení. Ve volbách v menších obvodech, které více závisí na osobnostech jednotlivých kandidátů, probíhá rekrutování zpravidla častěji mimo „vnitřní okruh“. Poslanci zde hrají větší roli v řízení strany a tak zde vzniká větší šance na obměnu stranických elit. Tento princip ale neplatí, pokud volební systém vede k přísnému bipartismu. V systému dvou stran mají stranické elity velký vliv na výběr kandidátů, protože tyto dvě strany mají v politickém systému monopol. Volební systém není však jediným rozhodujícím faktorem. Důležitou roli hraje také průměrný věk poslanců v jednotlivých politických stranách, kdy strany se starší poslancek základnou tíhnou více k oligarchizaci. Zde je potřeba podotknout, že poslanci v pravicových stranách mají obvykle nižší průměrný věk, než v socialistických stranách. Důvodem může být to, že pochází v průměru z bohatších rodin a mají tak zpravidla dřívější a lepší přístup ke vzdělání.²⁸

Posledním faktorem, kterému se bude tato práce věnovat a který je pro tuto práci možná nejdůležitější, je vliv volebních a stranických systémů na odpovědnost a nezávislost kandidátů. Tento faktor je velmi ovlivněný a propojený s ostatními faktory, které tato kapitola popisovala.

²⁶Duverger, *Politické strany*, 93–4.

²⁷Ibid. 386–8

²⁸Ibid. 180–90.

Jednokolový většinový systém přispívá k výše uvedeným faktorům, jako je zdůrazňování osobností a místních poměrů, menší průměrné centralizaci politických stran, menšímu vlivu politického vedení na výběr kandidátů a menší oligarchizaci stran. Díky těmto faktorům jednokolový většinový systém zdůrazňuje zaměření na osobnostmi založenou, místně orientovanou politiku, zatímco proporční hlasování vede ke stranicky zaměřené, centralizovanější politice.²⁹ Dá se tedy předpokládat, že zatímco ve stranickém systému založeném na proporčním hlasování jsou poslanci více odpovědní a více nuceni k loajalitě své straně, v systémech založených na jednokolovém většinovém hlasování se musí individuální kandidáti více soustředit na názory voličů v jejich volebním obvodu. Zde se možná hodí připomenout Schumpeterovo pojetí demokracie, které říká, že vláda v demokracii vládne ve prospěch vlády, ale její největší prioritou je udržet se u moci.³⁰ Stejně tak se dá předpokládat, že největší prioritou individuálních poslanců je udržet svoji pozici v parlamentu. Poslanci, kteří byli v jednomandátových volbách zvoleni za obvod, jehož elektorát v důležité problematice nesouhlasí s oficiální politikou strany, se mohou ocitnout v dosti bezvýhodné situaci a mohou se kvůli výše zmíněným důvodům domnívat, že nejlepší šanci na znovuzvolení mají, dají-li přednost loajalitě svým voličům místo své strany.

1.2 Britský volební a stranický systém

Tato kapitola krátce popisuje, jak funguje britský volební systém a také ukazuje složení britského stranického systému a zejména jeho vývoj. Britská legislativní moc se skládá ze dvou komor, dolní komory (House of Commons) a horní komory (House of Lords), která má velmi omezené pravomoci. Do Dolní sněmovny se volí pomocí jednomandátového jednokolového většinového systému (first past the post), kdy je celá země rozdělena na 650 volebních obvodů, přičemž na získání křesla kandidátovi stačí získat pouze nejvíce hlasů (pluralitu) nikoli většinu (majoritu). Ve Spojeném království bývá kvůli volebnímu systému zvykem, že jedna strana získá v parlamentu absolutní většinu. Pokud se tak nestane, říká se této situaci „hung parliament“. Od konce druhé světové války nastal hung parliament pouze v letech 1974, 2010 a 2017. Strana, která získá nejvíce křesel, tvoří zpravidla vládu a druhá největší strana má unikátní pozici oficiální Opozice Jejího Veličenstva (Her Majesty's Most Loyal Opposition), která vytváří takzvanou stínovou vládu. Vláda a stínová vláda jsou označovány jako „frontbenchers“, protože sedí na předních lavicích v House of Commons, a řadoví poslanci jsou

²⁹ Sartori, „The Party-Effects Of Electoral Systems,“ 24.

³⁰ Joseph Alois Schumpeter, *Capitalism, Socialism And Democracy* (New York: Harper & Row, 1962).

označování jako „backbenchers“.³¹ Jedním z efektů tohoto volebního systému je vytváření takzvaných „safe seats“, kde má určitá strana relativně jistou výhru, a „swing seats“ nebo „marginal seats“, kde bývá soutěž mnohem těsnější. Co se týče volebních kampaní a výdajových limitů, v roce 2019 byly finanční výdaje stran jako takových omezeny na £30 000 na každý obvod a individuální kandidáti jsou omezeni na £8 700 plus 9 nebo 6 pencí za každého voliče v jejich obvodu. Ve Spojeném království jsou také zakázány politické reklamy v televizi a rádiu.³²

Stranický systém Spojeného království prošel od druhé světové války několika fázemi. Období od roku 1945 do roku 1970 bylo obdobím klasického systému dvou stran (bipartismu). Jak již bylo zmíněno, jednokolový většinový systém má tendenci marginalizovat menší strany a podporovat vytváření tohoto systému. V tomto období se ve vládě poměrně pravidelně střídaly dvě největší strany a to strana Konzervativní a strana Labouristická, které ve volbách společně obdržely v průměru přes 90 % hlasů a pokaždé byly schopny vytvořit vládu samy, bez pomoci menších stran. Tento systém se také vyznačoval velmi dostředivou tendencí politiky, kdy obě strany prosazovaly umírněnější politické pozice a byly mezi nimi pouze relativně malé ideologické rozdíly. I přesto zde byla významná korelace mezi volebním chováním a společenskou třídou, kdy dělnická třída volila hlavně Labouristy a střední třída Konzervativce. Labour Party měla podporu zejména v chudších městech a Konzervativci zejména na venkově a v předměstí. První změna nastala mezi lety 1970-1979, kdy se stranický systém přeměnil spíše na takzvaný systém dvou a půl strany. To bylo způsobeno nárůstem síly Liberální strany a národních stran ve Skotsku a Walesu. Volební podpora dvou hlavních stran klesla z téměř 90% v roce 1970 na 75% v roce 1974, kdy nastal první poválečný hung parlament a první menšinová vláda.

Další období mezi lety 1979-1992 se vyznačuje velmi výraznou dominancí Konzervativní strany za Margaret Thatcher a do jisté míry také za vlády jejího nástupce Johna Majora, kteří se dohromady udrželi u moci nepřetržitě 18 let. Tento systém se označuje za systém jedné dominantní strany s tím, že britská politika si stále udržela prvky systému dvou a půl strany, protože Aliance (bývalá Liberální strana, která se v této době spojila se Sociálně demokratickou stranou) stále rostla na popularitě a například v roce 1983 získala 25% hlasů (ale pouze 23 z 650 křesel). Objevily se zde také větší ideologické rozdíly mezi dvěma hlavními stranami, kdy se

³¹ *UK Parliament*, <https://www.parliament.uk/about/mps-and-lords/members/electing-mps/>.

³² „General election 2019: How much can parties spend?“ *BBC News*, November 4, 2019, <https://www.bbc.com/news/election-2019-50170067>.

Konzervativní strana posunovala více doprava a Labouristická strana více doleva. Mezi lety 1992-1997 docházelo k snižování popularity Konzervativní strany, které vyvrcholilo v roce 1997 obrovským vítězstvím Labouristů.³³ Období od roku 1997 do voleb 2010 se dá považovat za období dominance Labouristů, kteří se posunuli více do politického středu politikou New Labour Tonyho Blaira. Zároveň v této době opět rostou menší strany, ať už to jsou Liberální demokraté, regionální strany jako Skotská národní strana, velšská strana Plaid Cymru nebo strany v Severním Irsku a také radikální strany, zejména protievropská pravicově populistická UK Independence Party (UKIP), která byla úspěšná hlavně v evropských volbách.³⁴ Fragmentace britského stranického systému rostla i nadále a vyvrcholila rokem 2010, kdy nastal poprvé od roku 1974 hung parlament a Konzervativci museli vytvořit koaliční vládu s Liberálními demokraty. Ve volbách v roce 2015 zaznamenali Liberální demokraté velký propad a Konzervativci získali opět těsnou většinu, ale UKIP i přestože získala pouze jedno křeslo, obdržela přes 12% hlasů.

2 Postoj britské Labouristické strany k evropské integraci 1950-2015

Cílem této části je zasadit problematiku do širšího historického kontextu. Práce zde popisuje historický postoj Labouristické strany k problematice evropské integrace a to přibližně od roku 1950 do období pod vedením Eda Milibanda, který rezignoval na post předsedy Labouristů po prohraných volbách v roce 2015. Kapitola poukazuje na fakt, že pohled Labouristů na otázku evropské integrace byl vždy velmi složitý, že strana jako taková svůj postoj několikrát změnila a že rozpolcenost strany v této problematice má určité historické kořeny.

2.1 Labouristický poválečný postoj k evropské integraci

Nositeli hlavní myšlenky evropské integrace po druhé světové válce byla v Evropě zejména Francie a Západní Německo a z mimoevropských zemí Spojené státy. Všechny tyto země podporovaly takzvaný Schumanův plán, jehož prvotním cílem bylo vytvoření Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO). Cílem Spojených států byla zejména ekonomická rekonstrukce Západního Německa a udržení kapitalistického tržního hospodářství v západní Evropě. Západní Německo toužilo hlavně po politické a ekonomické rehabilitaci a ochraně před

³³ Philip Lynch and Robert Garner, „The Changing Party System,“ *Parliamentary Affairs* 58, No. 3 (2005): 533–8, doi: 10.1093/pa/gsi050.

³⁴ Quinn, „From Two-Partism to Alternating Predominance: The Changing UK Party System, 1950-2010,“ 387–91.

Sovětským svazem. V roce 1957 byly podepsány Římské smlouvy, které založily Evropské hospodářské společenství (EHS), do kterého vstoupilo 6 zemí (Francie, Západní Německo, Itálie a země Beneluxu). Levicové strany v těchto zemích, s výjimkou některých komunistických stran, proti těmto smlouvám v principu nic nenamítaly.³⁵

Britská labouristická strana, která byla v době vzniku Schumanova plánu u moci, se naopak k postoji vůči Evropě stavěla negativně a tvrdila, že Británie má blíž k zemím Commonwealthu, jako je Austrálie nebo Nový Zéland než k evropským zemím. Labouristé také nepodporovali účast na ESVO kvůli obavám z toho, že by nadnárodní vliv nad britskou ekonomikou mohl ovlivnit socialistickou politiku strany a obávali se toho, že sjednocení těžkého průmyslu povede ke zničení plné zaměstnanosti a životních standardů britského dělníka.³⁶ Labouristická strana měla tedy v tomto období poměrně odmítavý postoj k evropské integraci, který odůvodňovala z velké části socialistickými důvody, jako je ochrana dělníků, ale Konzervativní strana měla na tuto problematiku úplně stejný pohled a také dávala přednost vztahům s USA a se zeměmi Commonwealthu.³⁷

Spojené království se tedy k Evropskému společenství nepřipojilo, ale zasloužilo se o vytvoření Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), které sdružovalo některé země (Spojené království, Dánsko, Norsko, Portugalsko, Rakousko, Švédsko a Švýcarsko), které nebyly členy Evropského společenství. Přestože Labouristická strana byla stále proti členství v EHS, někteří členové strany začali na konci 50. let podporovat užší propojení ESVO a EHS. Na začátku 60. let se situace v Labouristické straně příliš nezměnila. Konzervativní strana začala více přistupovat na proevropskou politiku, ale Labouristická strana se k ní stále stavěla negativně. Na konferenci strany v roce 1961 většina členů odmítla bližší vazby s EHS zejména z ekonomických důvodů. Podle většiny členů Labour Party se EHS neslučovala se socialistickou politikou jejich strany. Toto odmítnutí však opět nebylo jednostranné a někteří členové strany a dokonce některé odbory se o Evropském společenství vyjadřovali pozitivně a zdůrazňovali možné benefity pro britské dělnické obyvatelstvo. Po podání první přihlášky Velké Británie do EHS, kterou podala Konzervativní strana v roce 1961 a kterou později vetoval francouzský prezident Charles de Gaulle, přišli Labouristé s několika podmínkami pro jejich podporu členství, mezi které patřila například podpora zájmů zemí ESVO a Commonwealthu, právo zachování možnosti plánovat britskou ekonomiku nebo právo

³⁵ Callaghan, „Pivotal powers: The British Labour Party and European unity since 1945“ 200–2.

³⁶ Delaney, „The Labour Party's Changing Relationship to Europe: The Expansion of European Social Policy“ 122–3.

³⁷ Callaghan, „Pivotal powers: The British Labour Party and European unity since 1945,“ 201–2.

zachovat si nezávislou zahraniční politiku. Předseda strany Hugh Gaitskell byl v obtížné pozici mezi silně protievropskou levicovou částí strany a částečně proevropskou pravicovější a umírněnější částí a přestože zpočátku myšlenku evropské integrace spíše podporoval, vyjádřil se nakonec v roce 1962 také proti ní. Strana tedy zatím vystupovala poměrně jednotně, ale začaly se zde objevovat první náznaky budoucího názorového rozdělení. Po smrti Hugh Gaitskella se předsedou strany stal Harold Wilson, který se zpočátku snažil udržet stranu jednotnou v její pozici vůči evropské integraci. Volební manifest strany z roku 1964 se evropské problematice téměř vůbec nevěnoval a po vítězství ve volbách Harold Wilson kategoricky odmítl jakoukoli účast Spojeného království v evropském společném trhu.³⁸

2.2 Vývoj labouristické politiky za první vlády Harolda Wilsona

V době zvolení Harolda Wilsona předsedou vlády v roce 1964 Spojené království ekonomicky sláblo a zaostávalo za kontinentální západní Evropou. Hospodářství zemí ESVO celkově nerostlo tak rychle jako hospodářství zemí EHS. Neefektivita národního plánování společně s neefektivitou ESVO vedla některé členy Labour Party k přehodnocení dosavadního postoje.³⁹ V roce 1965 ministr zahraničí George Brown začal prosazovat názor, že členství ve společném trhu je důležité pro zachování nezávislosti Velké Británie ve světě. Ministerstvo zahraničí zastávalo názor, že oslabení ekonomiky se projeví na vojenské a diplomatické síle Spojeného království a tedy na postavení Spojeného království jako světové mocnosti. Později se k Ministerstvu zahraničí připojilo také Ministerstvo pro ekonomické záležitosti (Department of Economic Affairs). Wilson sám začal také podporovat členství, zejména po krizi britské libry v roce 1966. V roce 1967 začala být myšlenka vstupu do Evropského hospodářského společenství podporována také v britském tisku.⁴⁰ Dalším důvodem pro změnu postoje Harolda Wilsona a Labour Party jako takové může být změna uvnitř Evropské komise, která se začala více soustředit na sociální politiku a snahu zlepšit pracovní podmínky v celém EHS. Došlo také ke změně regionální politiky EHS, která se začala více soustředit na snahu requalifikovat nezaměstnané místo původní snahy o jejich relokaci, což více odpovídalo labouristické politice. Harold Wilson se začal na Evropské společenství díky těmto změnám dívat jako na místo, ve kterém by místo původního zbrzdění sociální politiky mohlo dojít k jejímu posunu. Ne každý člen Labouristů ale souhlasil s těmito změnami v pohledu na EHS a někteří členové, obzvláště

³⁸ Delaney, „The Labour Party's Changing Relationship to Europe: The Expansion of European Social Policy,“ 123–6.

³⁹ Ibid. 127.

⁴⁰ Callaghan, „Pivotal powers: The British Labour Party and European unity since 1945,“ 208–9.

ti na levicovém extrému strany, se k myšlence evropské integrace stále stavěli velmi negativně. Ve straně tak došlo k hlubokému rozdělení v pohledu na Evropské společenství.⁴¹

V roce 1967 byla Wilsonovou vládou podána druhá přihláška pro členství v EHS. Tato přihláška byla opět ještě v témže roce vetována francouzským prezidentem Charlesem de Gaullem. De Gaullovi se nelíbil zejména úzký vztah Britů ke Spojeným státům. Wilsonovi také nepomohlo to, že v listopadu 1967 byl nucen znovu devalvovat libru poté, co slíbil, že tak činit nebude, což na de Gaulla nepůsobilo důvěryhodným dojmem.⁴² Dalo by se říci, že de Gaulle nebyl idealistickým příznivcem evropské integrace, ale díval se na tuto problematiku spíše pragmaticky, čímž se velmi podobal britským politikům.⁴³ Wilsonova popularita u voličů začala klesat, což vedlo k vítězství Konzervativců v roce 1970, kdy se předsedou vlády stal velmi proevropský Edward Heath. Wilsonův pohled se znovu změnil v momentě, kdy se dostal do opozice. Aby se odlišil od proevropského Edwarda Heatha, začal podporovat různé podmínky britského vstupu do EHS a tvrdit, že Konzervativci jsou v tomto ohledu nekonzistentní.⁴⁴ Toto byla pravděpodobně nejlepší strategie, jak zvládnout obě křídla Labouristické strany, jejíž rozdělenost v pohledu na evropskou integraci se stále prohlubovala. Názory umírněnějších Labouristů na sociální politiku se velmi podobaly sociálně demokratickým stranám v kontinentální Evropě. Rozdělení uvnitř strany se prohloubilo ještě více v roce 1973, kdy došlo v parlamentu k hlasování o vstupu do EHS. Přestože oficiální pozice Labouristické strany byla nepodpoření vlády Konzervativců a většina poslanců strany hlasovala v souladu s touto pozicí, 69 proevropských labouristických poslanců podpořilo vládní návrh pro vstup do Evropského hospodářského společenství.⁴⁵

2.3 Druhá Wilsonova vláda a referendum o vystoupení

Harold Wilson se obával rozdělení Labour Party a snažil se proto usmířit obě strany. Tomu byla přizpůsobena volební kampaň v roce 1974, kdy Labouristé podporovali opětovné vyjednání nových podmínek britského členství v EHS a následné referendum o setrvání v Evropském společenství.⁴⁶ Labouristé vyjednali některé nové podmínky jako například změny ve Společné zemědělské politice. Tyto změny byly odsouhlaseny parlamentem v dubnu 1975, ale stalo se

⁴¹ Delaney, „The Labour Party's Changing Relationship to Europe: The Expansion of European Social Policy,“ 128–30.

⁴² Callaghan, „Pivotal powers: The British Labour Party and European unity since 1945,“ 209–10.

⁴³ Smith, „The European dividing line in party politics,“ 1278.

⁴⁴ Callaghan, „Pivotal powers: The British Labour Party and European unity since 1945,“ 210.

⁴⁵ Delaney, „The Labour Party's Changing Relationship to Europe: The Expansion of European Social Policy,“ 131–2.

⁴⁶ Smith, „The European dividing line in party politics,“ 1280.

tak hlavně s podporou opozice, protože větší část Labouristů hlasovala proti těmto změnám. Více než 67 % voličů nakonec podpořilo setrvání v EHS, ale spory uvnitř strany to nevyřešilo. Naopak kvůli relativně neutrální pozici Harolda Wilsona na sebe obě části strany během kampaně útočily, takže nevraživost mezi oběma tábory se spíše prohloubila. Labouristická levice získávala stále více moci uvnitř strany a trvala na radikálních změnách sociální politiky EHS. Během příštích několika let začala tyto názory sdílet velká většina členů Labour Party a v roce 1981 byla za oficiální politiku strany prohlášena politika vystoupení Spojeného království z EHS pro kterou hlasovalo téměř 89 % členů strany. V reakci na tuto politiku opustili proevropští členové Labouristickou stranu a založili Sociálně demokratickou stranu (Social Democratic Party – SDP), která vytvořila takzvanou Alianci, když se spojila s proevropskou Liberální stranou.

2.4 Posun k více proevropské politice Labouristické stany

Během 80. let došlo k několika událostem, které zapříčinily postupnou změnu pozice Labouristů k evropské integraci. První z nich byly výrazné porážky Labour Party ve volbách v roce 1983 a 1987, které společně s neúspěchem socialistické vlády ve Francii způsobily změny v Labouristické socialistické politice a zapříčinily postupný odklon od radikální levicové politiky. Dalším faktorem byla změna v rámci Evropské komise. Předsedou Komise se stal Jacques Delors, který podporoval rozšíření a harmonizaci evropské sociální politiky a podporu pracovních práv. Díky tomu začali Labouristé považovat Evropské společenství za hlavní platformu, kde mohou prosazovat svou sociální politiku, obzvláště v situaci, kdy bylo velmi obtížné prosadit sociální politiku uvnitř Spojeného království za vlády Margaret Thatcherové. Strana se tedy v tomto období stala více proevropskou kvůli jejímu posunu více doprava a zároveň posunu Evropského společenství více doleva.⁴⁷

V roce 1997 se předsedou vlády stal Labourista Tony Blair, který prosazoval takzvanou politiku New Labour, která se vyznačovala na labouristické poměry výrazným posunem do politického středu. Tony Blair byl na britské poměry velmi proevropský a dokonce podporoval referendum o britské účasti na jednotné měně. Referendum nakonec za Blairovy vlády nikdy nenastalo zejména proto, že mu nebyla nakloněna britská populace a zejména britský tisk. Blair také podporoval vznik Evropské ústavy, ale na nátlak některých politiků (například budoucího předsedy vlády Gordona Browna) přislíbil referendum. Toto referendum se však nikdy

⁴⁷ Delaney, „The Labour Party's Changing Relationship to Europe: The Expansion of European Social Policy,“ 132–8.

nekonalo, protože ústava byla odmítnuta v referendech ve Francii a Nizozemsku.⁴⁸ Blairovi nástupci v čele Labouristické strany Gordon Brown a pozdější Ed Miliband byli méně proevropští. Ani jeden aktivně nepodporoval britskou účast na jednotné měně nebo vznik Evropské ústavy. Dalo by se říci, že pohled Labouristů na evropskou integraci se v období Brownova a Milibandova vedení částečně vrátilo do situace kolem poloviny 60. let, kdy Labouristická strana byla také z velké části na britské poměry proevropská, ale obsahovala i určité euroskeptické prvky.⁴⁹

3 Vývoj pozice Labouristické strany k Brexitu po roce 2015

3.1 Nástup Jeremyho Corbyna a referendum o vystoupení z EU

Po porážce Labouristické strany ve volbách v roce 2015 rezignoval předseda strany Ed Miliband a došlo k následné volbě příštího předsedy. V roce 2014 vznikl nový systém volby předsedy Labouristické strany a toto byla první volba, kdy byl tento systém použit. Dřívější systém, který dával po třetině hlasů labouristickým poslancům, odborům a řadovým členům strany byl nahrazen proporčním systémem jeden člen jeden hlas (one-member-one-vote neboli OMOV). Došlo tedy k oslabení role odborů a zejména labouristických poslanců na úkor řadových členů strany. Aby nedošlo k tak velkému omezení role poslanců, každý kandidát potřeboval pro nominaci podporu 15 % labouristických poslanců, místo původních 12,5 %. Původně se očekával boj mezi stoupenci politiky Tonyho Blaira, jako byla Liz Kendall, a umírněně levicovými politiky, jako Andy Burnham nebo Yvette Cooper. Jeremy Corbyn měl problém sehnat potřebných 35 poslanců pro nominaci, ale nakonec nominaci získal díky několika poslancům, kteří nepředpokládali, že Corbyn může vyhrát, a chtěli pouze rozšíření debaty. Brzy se však ukázalo, že velmi levicový Corbyn má výraznou podporu mezi řadovými členy strany a mezi mladými lidmi, kteří se začali do strany přidávat, o čemž svědčí růst členů strany z 200 000 na 294 000 během tří měsíců. Corbyn získával další stoupence díky svému přístupu v kampani, kdy vystupoval otevřeně, nabízel jasnou alternativu k politice Konzervativců a neútočil na své protikandidáty. Corbynova kampaň také efektivně používala sociální media pro mobilizaci jeho stoupenců. Jeremy Corbyn byl nakonec zvolen předsedou strany s 60 % hlasů.⁵⁰

⁴⁸ Smith, „The European dividing line in party politics,“ 1285–7.

⁴⁹ Schnapper, „The Labour Party and Europe from Brown to Miliband: Back to the Future,“ 165–9.

⁵⁰ Thomas Quinn, „The British Labour Party's leadership election of 2015,“ *British Journal of Politics* 18, No. 4 (2016): 761–5, doi: 10.1177/1369148116664268.

Jeremy Corbyn by se minimálně v dřívějších letech jeho politické kariéry dal označit za euroskeptického politika. Při referendu v roce 1975 podporoval společně s ostatními radikálně levicovými labouristickými politiky odchod z Evropského hospodářského společenství. Jeho kritika EHS neustoupila ani poté, co se v roce 1983 stal členem House of Commons. V roce 1993 kritizoval připravovanou Maastrichtskou dohodu a byl proti britskému členství v Eurozóně. Jeho kritika se ještě zvýšila poté, co se Tony Blair stal britským ministerským předsedou. Corbyn kritizoval nejen Blairovu příliš pravicovou politiku, ale také jeho podporu Evropské unie.⁵¹ Postupně však Corbyn začal měnit svůj pohled na Evropskou unii a před referendem v roce 2016 podpořil setrvání Spojeného království v EU. Přestože uznával, že EU není bezchybná, prosazoval setrvání a následnou reformu spíše než vystoupení. Podle Corbyna je EU stále příliš nedemokratická a neodpovědná, ale je nejlepší zárukou ochrany lidských práv a práv zaměstnanců, zvyšování životních standardů a boje za ochranu životního prostředí.⁵²

V kampani, která předcházela referendu o vystoupení z EU v roce 2016, se tedy Labour Party stavila do pozice stoupence setrvání v EU. Již zde ale byla vidět rozpolcenost uvnitř strany, když kromě kampaně „Labour In for Britain“, která podporovala setrvání, vznikla také kampaň „Labour Leave“, která byla založena labouristickými poslanci Grahamem Stringerem, Kelvinem Hopkinsem a Rogerem Godsiffem. Objevily se také názory, že Labouristé nedokázali přehledně informovat velkou část veřejnosti o jejich pozici, takže velká část voličů si nebyla jistá labouristickým stanoviskem nebo si dokonce mysleli, že strana jako taková podporuje vystoupení z EU.⁵³

Po referendu byl Jeremy Corbyn kritizován některými poslanci Labouristické strany za jeho příliš nevýraznou podporu setrvání v EU a došlo také k rezignacím několika labouristických stínových ministrů. Tato krize vyvrcholila hlasováním poslanců Labour Party o nedůvěře k jejich předsedovi. V tomto hlasování vyjádřilo Corbynovi nedůvěru 172 labouristických poslanců a pouze 40 se postavilo na jeho stranu. Corbyn odmítl odstoupit s tím, že byl demokraticky zvolen více než 60 % členů strany a zdůraznil, že o předsedovi rozhodují všichni členové a ne pouze poslanci v House of Commons. Tato krize nakonec vyústila v novou volbu předsedy strany, kde se proti Corbynovi nakonec postavil zastánce setrvání v EU Owen

⁵¹ Elizabeth Piper, „Jeremy Corbyn, Britain’s unlikely EU warrior, makes last stand on Brexit,“ *Reuters*, September 9, 2019, <https://www.reuters.com/investigates/special-report/britain-eu-corbyn/>.

⁵² Jeremy Corbyn, „EUROPE NEEDS TO CHANGE... BUT I AM VOTING TO STAY,“ *Vital Speeches of the Day* 82, No. 6 (2016): 181–3, <http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=e76aa85b-3679-4fb7-9574-099338b19426%40sessionmgr103>.

⁵³ Rowena Mason, „Labour voters in the dark about party's stance on Brexit, research says,“ *The Guardian*, May 30, 2016, <https://www.theguardian.com/politics/2016/may/30/labour-voters-in-the-dark-about-partys-stance-on-brexite-research-says>.

Smith.⁵⁴ Jeremy Corbyn v této volbě zvítězil a získal 61,8 % hlasů, což bylo o 2,3 % více, než ve volbě v roce 2015. Corbyna podpořila nejen většina členů a stoupenců strany, ale také většina odborů.⁵⁵ Jeremy Corbyn tedy ustál první zkoušku, ale již v prvních měsících po referendu byla vidět rozpolcenost Labouristů a nesouhlas s Corbynovou politikou jak ze strany stoupenců setrvání, tak ze strany stoupenců vystoupení z EU.

3.2 Parlamentní volby v roce 2017

V roce 2017 vyhlásila tehdejší premiérka Theresa May nové volby, které se konaly 8. června. Během této kampaně Labouristé podporovali zejména takzvaný „jobs-first“ Brexit, což pro ně znamenalo zachování benefitů evropské celní unie a společného trhu, aniž by Británie byla formální součástí Evropské unie. Labouristé také podporovali zachování existujících práv občanů EU žijících ve Velké Británii a byli ochotni ponechat Velkou Británii pod jurisdikcí Evropského soudního dvora. Labouristická strana se také zavázala k dodržování evropských pracovních práv a také k tomu, že nedopustí pevnou hranici mezi Severním Irskem a Irskou republikou. Corbyn souhlasil s tím, že vystoupení z Evropské unie je nutné, protože pro něj hlasovali lidé v referendu, ale snažil se zdůraznit několik rozdílů mezi ním a Konzervativci například tím, že jednoznačně odmítl takzvaný „no deal Brexit“ tedy Brexit bez dohody, podpořil právo občanů EU žijících ve Velké Británii zůstat a podpořil již zmíněné setrvání Velké Británie v celní unii a společném trhu.⁵⁶ Překvapivé může být ale to, že Labouristé nevěnovali problematice Brexitu v celkovém kontextu příliš mnoho prostoru a soustředili se zejména na domácí politiku. Labouristický volební program se Brexitu věnoval pouze na 4 stranách z celkového počtu 95 stran.⁵⁷ Labouristé pravděpodobně nechtěli, aby se z těchto voleb staly pouze volby o Brexitu, což může vypovídat o tom, že svoji brexitovou politiku nepovažovali za nejsilnější stránku jejich kampaně.

Výsledky voleb byly pro Labouristickou stranu velkým úspěchem. Přestože Labouristé skončili druzí, získali o 30 křesel více než v minulých volbách a napomohli tak tomu, že Konzervativní strana ztratila svou většinu, takže se byla nucena opírat o podporu severoirské Demokratické unionistické strany (DUP). Volby ukázaly, že Corbynova opatrná strategie a důraz na jiné

⁵⁴ Anushka Asthana, Rajeev Syal and Jessica Elgot, „Labour MPs prepare for leadership contest after Corbyn loses confidence vote,“ *The Guardian*, June 28, 2016, <https://www.theguardian.com/politics/2016/jun/28/jeremy-corbyn-loses-labour-mps-confidence-vote>.

⁵⁵ Heather Stewart and Rowena Mason, „Labour leadership: Jeremy Corbyn wins convincing victory over Owen Smith,“ *The Guardian*, September 24, 2016, <https://www.theguardian.com/politics/2016/sep/24/labour-leadership-jeremy-corbyn-wins-landslide-victory-party>.

⁵⁶ Diamond et al., *The Routledge handbook of the politics of Brexit*, 174–5.

⁵⁷ Einar Thorsen et al., eds., *UK Election Analysis 2017: Media, Voters and the Campaign* (Poole: The Centre for the Study of Journalism, Culture and Community, Bournemouth University, 2017), 115.

problémy, než pouze Brexit, byly účinné. Ukázalo se, že Labouristé si udrželi většinu křesel z minulých voleb v oblastech, kde lidé hlasovali pro vystoupení z EU, zejména na severu Anglie. Zároveň pro ně hlasovala velká část voličů podporujících setrvání v EU nebo alespoň měkkí formu Brexitu. Jedním z důvodů může být to, že nejvíce proevropské straně Liberálním demokratům se stále nepodařilo zbavit stigma z koalice s Konzervativci v roce 2010. Liberální demokraté sice získali o 4 křesla více než ve volbách v roce 2015, ale to stále bylo více než o 40 křesel méně než v roce 2010.⁵⁸ Labouristická strana také velmi úspěšně cílila na mladé voliče, z nichž největší část dala hlas právě Labouristům, přestože většina mladých voličů hlasovala pro setrvání v EU v referendu z roku 2016.⁵⁹

Podpora voličů, kteří hlasovali v referendu pro setrvání v EU, nebyla do budoucna jistá. Již v prosinci 2017 udělala společnost YouGov průzkum veřejného mínění mezi voliči Labour Party, ve kterém zjistila, že 63 % labouristických voličů by uvítalo, kdyby Labouristé změnili svoji politiku vůči Brexitu a začali podporovat setrvání Spojeného království v EU. Pouze 22 % labouristických voličů uvedlo, že by byli spokojeni, kdyby Labouristé zajistili vystoupení UK z EU. V reakci na tento průzkum se zvýšil tlak proevropských labouristických politiků na Jeremyho Corbyna. Proevropští Labouristé Corbynovi vytýkali jeho nejasný postoj vůči Brexitu a tvrdili, že tato politika poškodí důvěryhodnost Labouristické strany jako takové.⁶⁰

3.3 Konference Labouristické strany v roce 2018

V září 2018 se konala každoroční Konference Labouristické strany. Těsně před začátkem konference Jeremy Corbyn odmítl říci, jak by hlasoval ve druhém referendu o setrvání v EU.⁶¹ Účastníci Konference nakonec velkou většinou přijali její usnesení. V tomto usnesení se objevuje to, že Labouristická strana podporuje návrhy, které zaručují setrvání Velké Británie v Evropském jednotném trhu, protože tvrdý Brexit by měl velmi negativní dopad na životy zaměstnanců zejména ve výrobním, zemědělském a farmaceutickém průmyslu. Dále tvrdí, že Brexit podporovaný Konzervativní stranou, by představoval riziko pro zaměstnanost, svobodu pohybu, britské zdravotnictví a mír v Irsku s tím, že neexistuje přijatelné technologické řešení, které by irskou problematiku vyřešilo. Labouristé se také obávají deregulace a snížení životních

⁵⁸ Diamond et al., *The Routledge handbook of the politics of Brexit*, 173.

⁵⁹ Sarah Harrison, „Young Voters,“ *Parliamentary Affairs* 71, No. 1 (2018): 263–4, doi: 10.1093/pa/gsx068.

⁶⁰ Patrick Wintour and Rowena Mason, „Labour voters could abandon party over Brexit stance, poll finds,“ *The Guardian*, December 27, 2017, <https://www.theguardian.com/politics/2017/dec/27/labour-voters-could-abandon-party-over-brexit-stance-poll-finds#maincontent>.

⁶¹ Andrew Sparrow, „Labour delegates vote overwhelmingly for Brexit motion backing second referendum as option – as it happened,“ *The Guardian*, September 25, 2018, <https://www.theguardian.com/politics/blog/live/2018/sep/25/labour-conference-brexit-debate-starmer-increasingly-likely-to-vote-down-mays-brexit-deal-starmer-says-politics-live>.

standardů britských občanů. Konference také zavázala Labouristické poslance k tomu, aby silně odmítali Brexit bez dohody a pokud k němu dojde, měli by konzervativní vládě vyhlásit nedůvěru. Tento návrh do jisté míry upřesnil pohled Labouristické strany vůči Brexitu, ale i tak Labouristickou stranu nezavazuje k podporování druhého referenda, pouze říká, že by si Labouristé měli ponechat všechny možnosti otevřené.⁶²

3.4 Počátek roku 2019 – brexitová hlasování

První třetina roku 2019 se nesla ve znamení mnoha parlamentních hlasování, týkajících se Brexitu. V lednu 2019 došlo k prvnímu hlasování o brexitové dohodě, vyjednané britskou premiérkou Theresou May (takzvaný „meaningful vote“). Tento návrh podpořilo pouze 202 poslanců, převážně z Konzervativní strany, ale byli mezi nimi i Labouristé Ian Austin, Kevin Barron a John Mann. Proti návrhu bylo 432 poslanců, což znamenalo největší porážku vládního návrhu v britské parlamentní historii. V reakci na tento výsledek vyvolal Jeremy Corbyn hlasování o nedůvěře vládě. Corbyn kritizoval fakt, že Theresa May o tomto návrhu jednala pouze se členy její strany a nepokoušela se dohodnout s opozičními stranami. Hlasování o nedůvěře dopadlo pro britskou premiérku úspěšně, pro hlasovalo 306 poslanců a proti 325, převážně Konzervativců a členů DUP.⁶³

V únoru 2019 došlo k rozštěpení Labouristické strany, když 7 poslanců Luciana Berger, Ann Coffey, Mike Gapes, Chris Leslie, Gavin Shuker, Angela Smith a Chuka Umunna vystoupili z Labouristické strany a vytvořili skupinu zvanou Independent Group for Change (později Change UK). O den později se k nim přidala také labouristická poslankyně Joan Ryan. Hlavním důvodem tohoto vystoupení byla zejména obvinění některých Labouristů z antisemitismu. Například Jeremy Corbyn byl označen za člověka s protižidovskými názory a nenávisí ke státu Izrael.⁶⁴ Další důvodem je ale také Corbynův přístup k Evropské unii a Brexitu. Většina těchto „rebelů“ reprezentovala proevropské volební obvody a všichni jsou proevropskými politiky, kteří nesouhlasili s nejednoznačnou evropskou politikou Jeremyho Corbyna.

12. března 2019 nastalo druhé hlasování o brexitové dohodě, které bylo také poraženo v parlamentu. Proti návrhu britské vlády tentokrát hlasovalo 391 poslanců a pro se vyjádřilo

⁶² „Labour’s Brexit composite motion in full,“ *Labourlist*, September 26, 2018, <https://labourlist.org/2018/09/labours-brexit-composite-motion-in-full/>.

⁶³ Heather Stewart, „May suffers heaviest parliamentary defeat of a British PM in the democratic era,“ *The Guardian*, January 16, 2019, <https://www.theguardian.com/politics/2019/jan/15/theresa-may-loses-brexit-deal-vote-by-majority-of-230>.

⁶⁴ Heather Stewart, „Eighth Labour MP quits party to join breakaway Independent Group,“ *The Guardian*, February 19, 2019, <https://www.theguardian.com/politics/2019/feb/19/joan-ryan-eighth-labour-mp-quits-party-to-join-breakaway-independent-group>.

242. Tři z nich byli poslanci Labouristické strany Kevin Barron, Caroline Flint a John Mann.⁶⁵ Protože se v této době blížil konec původní dvouleté lhůty na vystoupení z EU, Theresa May vyhlásila na další den hlasování o odmítnutí takzvaného Brexitu bez dohody (no-deal Brexit). Před hlasováním o samotném návrhu došlo k hlasování o dodatku poslankyně Caroline Spelman, po jehož přijetí by návrh odmítal no-deal Brexit nejenom nyní, ale za jakýchkoli podmínek. Tento dodatek byl přijat 312 ku 308 hlasů. Proti tomuto dodatku ale hlasovalo 6 labouristických poslanců.⁶⁶ Návrh jako takový byl přijat 321 poslanci ku 278. I v tomto případě hlasovalo několik Labouristů jinak, než zbytek strany, konkrétně Labouristé Stephen Hepburn a Kate Hoey, kteří hlasovali proti návrhu.⁶⁷

25. března sněmovna hlasovala o Letwinově dodatku, který by umožnil poslancům kontrolovat agendu sněmovny. Tento návrh byl přijat a na jeho základě bylo rozhodnuto, že 27. března se bude konat série takzvaných indikativních hlasování, ve kterých se poslanci vyjádří pro podporu různých možností Brexitu. Mezi těmito možnostmi byly například Brexit bez dohody, členství v ESVO nebo celní unie s EU. Poslanci nepodpořili ani jednu z těchto možností, ale největší podporu měla celní unie, která neprošla pouze o 8 hlasů. Stejně jako u předchozích hlasování se někteří Labouristé (konkrétně 12) postavili proti zbytku strany.⁶⁸ 1. dubna proběhlo druhé kolo indikativních hlasování. Stejně jako předtím ani jeden návrh nezískal v parlamentu většinu. Proti novému návrhu celní unie, který tentokrát neprošel o pouhé 3 hlasy, hlasovalo 10 Labouristů. V obou indikativních hlasováních více než 20 Labouristů hlasovalo proti vyhlášení druhého referenda.⁶⁹

29. března hlasovala dolní sněmovna o takzvaném třetím „meaningful vote“. Tento návrh byl původně odmítnut Předsedou dolní sněmovny Johnem Bercowem, který citoval stěžejní práci o britských parlamentních procedurách Erskine May: *Parliamentary Practice*, která říká, že vláda nemůže opakovaně předkládat ten samý návrh. Vláda toto pravidlo obešla tím, že se její

⁶⁵ „Division 354, European Union (Withdrawal) Act,“ *Hansard*, March 12, 2019, [https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-03-12/division/4F5EA64F-7278-4AA4-BB58-E7FE3B3EF1A3/EuropeanUnion\(Withdrawal\)Act?outputType=Party](https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-03-12/division/4F5EA64F-7278-4AA4-BB58-E7FE3B3EF1A3/EuropeanUnion(Withdrawal)Act?outputType=Party).

⁶⁶ „Division 357, UK’s Withdrawal from the European Union,“ *Hansard*, March 13, 2019, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-03-13/division/D2E19B0A-54FD-4F8B-AFD9-7398F6D8FD45/UK%E2%80%99SWithdrawalFromTheEuropeanUnion?outputType=Party>.

⁶⁷ „Division 359, UK’s Withdrawal from the European Union,“ *Hansard*, March 13, 2019, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-03-13/division/C4CB4309-B13D-416F-9BA6-725F2D428748/UK%E2%80%99SWithdrawalFromTheEuropeanUnion?outputType=Party>.

⁶⁸ „EU: Withdrawal and Future Relationship Votes,“ *Hansard*, March 27, 2019, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-03-27/debates/1903281500001/EUWithdrawalAndFutureRelationshipVotes>.

⁶⁹ „EU: Withdrawal and Future Relationship (Votes),“ *Hansard*, April 1, 2019, [https://hansard.parliament.uk/commons/2019-04-01/debates/190402200002/EUWithdrawalAndFutureRelationship\(Votes\)](https://hansard.parliament.uk/commons/2019-04-01/debates/190402200002/EUWithdrawalAndFutureRelationship(Votes)).

návrh netýkal druhé části dohody tedy Politické deklarace, a tak se nejednalo o striktně stejný návrh.⁷⁰ Tento návrh byl opět odmítnut 344 hlasy ku 286 a 5 Labouristů znovu hlasovalo proti oficiální politice strany a podpořilo tento návrh.⁷¹ Na těchto hlasováních je vidět, že přestože většina Labouristů zaujala stejné proevropské stanovisko, našli se ve straně někteří jedinci, kteří nesouhlasili s labouristickou brexitovou politikou a hlasovali v rozporu s oficiální politikou strany.

3.5 Konference 2019 a následné volby

Na konci září 2019 se konala každoroční Labouristická konference, na které se opět projevila rozpolcenost Labouristické strany vůči vystoupení z Evropské unie. Někteří Labouristé trvali na tom, aby strana zaujala jednoznačně proevropský postoj a podpořila druhé referendum, ve kterém by prosazovala setrvání v EU. Corbynovi se nakonec podařilo dosáhnout kompromisu a Konference tento návrh odmítla. Místo toho Konference podpořila konání druhého referenda, ale Labouristé se dohodli, že pokud by došlo k vypsání druhého referenda, uspořádají speciální konferenci, na které se dohodnou na oficiálním labouristickém stanovisku. Konference se netýkala pouze Brexitu. Labouristé se zde například dohodli na prosazení snížení čisté uhlíkové stopy Velké Británie na nulu do roku 2030, snížení pracovního týdne na 32 hodin nebo odstranění poplatků za studium.⁷² V čase konání konference také rozhodl Nejvyšší soud Spojeného království o tom, že přerušení parlamentu, o kterém rozhodl nový předseda vlády Boris Johnson, bylo protizákonné. Corbyn této zprávě využil a ve svém projevu vyzval Borise Johnsona k rezignaci. Corbyn také podpořil vyhlášení nových voleb, pokud bude mít strana jistotu, že nedojde k Brexitu bez dohody.⁷³

Poté co vláda po dohodě s EU odložila termín vystoupení Velké Británie z EU na 31. ledna 2020, podpořili Labouristé vyhlášení nových voleb, které se konaly 12. prosince 2019. Ve svém programu se Labouristé opět nevyjádřili jednoznačně pro setrvání v Evropské unii. Slíbili, že vyjednájí s Evropskou unií novou dohodu, jejíž součástí bude setrvání v Evropské celní unii,

⁷⁰ Jessica Elgot, „Brexit: John Bercow rules out third meaningful vote on same deal,“ *The Guardian*, March 18, 2019, <https://www.theguardian.com/politics/2019/mar/18/brexit-john-bercow-rules-out-third-meaningful-vote-on-same-deal>.

⁷¹ „Division 395, United Kingdom’s Withdrawal from the European Union,“ *Hansard*, March 29, 2019, <https://hansard.parliament.uk/Commons/2019-03-29/division/B6052BBD-43BE-4A30-8365-E3A8B108009E/UnitedKingdom%E2%80%99SWithdrawalFromTheEuropeanUnion?outputType=Party>.

⁷² Anahita Hossein-Pour, „AT-A-GLANCE: Here's everything new that Labour announced at 2019 conference,“ *PoliticsHome*, September 24, 2019, <https://www.politicshome.com/news/article/ata glance-heres-everything-new-that-labour-announced-at-2019-conference>.

⁷³ Heather Stewart and Frances Perraudin, „Corbyn calls for PM to go and tells Labour: win election for the people,“ *The Guardian*, September 24, 2019, <https://www.theguardian.com/politics/2019/sep/24/boris-johnson-not-fit-prime-minister-jeremy-corbyn>.

úzké propojení Velké Británie s Evropským jednotným trhem, zachování práv zaměstnanců a spolupráce například v oblasti životního prostředí. Poté co Labouristé takovou dohodu vyjednají, uspořádají nové, tentokrát závazné referendum, kde budou mít občané možnost buď podpořit tuto dohodu, nebo hlasovat pro setrvání v Evropské unii. Labouristé ovšem ve svém programu neuvedli, jakou z těchto dvou možností by preferovali a pro jakou z nich by vedli kampaň.⁷⁴ Problémem Labouristické strany před těmito volbami bylo zejména to, že 61 % labouristických poslanců zastupovalo protievropské obvody, přestože 68 % voličů strany hlasovalo v roce 2016 pro setrvání v Evropské unii, takže strana neměla jasnou představu o tom, kterou možnost podpořit.⁷⁵

Výsledky voleb byly pro Labouristy velmi nepříznivé. Počet Labouristů v parlamentu klesl o 60 křesel na 202 a Konzervativci získali pohodlnou většinu 365 z 650 křesel. Důvodů pro tento neúspěch bude více, například nařčení z antisemitismu, která vedla ke snížení podpory strany v liberálních obvodech například v Londýně, ale dá se předpokládat, že nejasná brexitová politika uškodila Labouristům jak v obvodech podporujících vystoupení, tak v obvodech podporujících setrvání v EU.⁷⁶ Liberální demokraté jakožto nejvíce proevropská strana sice získali o jedno křeslo méně než v minulých volbách, ale hlasovalo pro ně o 4,2 % lidí více, což mohlo Labouristům uškodit v těsných obvodech s proevropskými voliči. Jeremy Corbyn po tomto neúspěchu oznámil svoji rezignaci a předsedou strany se stal bývalý stínový ministr pro Brexit Keir Starmer, který je považován za méně levicového a více proevropského politika než Jeremy Corbyn a který od počátku prosazoval vyhlášení druhého referenda o vystoupení z Evropské unie.⁷⁷

4 Labourističtí rebelové

Závěrečná část práce se zabývá důvody rozporuplného pohledu členů Labouristické strany na vystoupení Velké Británie z Evropské unie. Kapitola se zaměří na osoby takzvaných „rebelů“, tedy členů Labouristické strany, kteří v důležitých brexitových hlasováních v Dolní komoře britského parlamentu hlasovali v rozporu s oficiální politikou strany a dali tak přednost loajalitě voličům nebo svému svědomí před loajalitou straně jako takové. První část se věnuje tomu,

⁷⁴ „Manifesto 2019 – The Labour Party,“ Official Site of the UK Labour Party, accessed March 23, 2020, <https://labour.org.uk/manifesto-2019/>.

⁷⁵ Ed Fieldhouse, „Labour’s electoral dilemma,“ *British Election Study*, October 17, 2019, <https://www.britishelectionstudy.com/bes-findings/labours-electoral-dilemma/#.XsT432gzaUk>.

⁷⁶ Kate Proctor, „Five reasons why Labour lost the election,“ *The Guardian*, December 13, 2019, <https://www.theguardian.com/politics/2019/dec/13/five-reasons-why-labour-lost-the-election>.

⁷⁷ Rowena Mason, „Keir Starmer wins Labour leadership election“ *The Guardian*, April 4, 2019, <https://www.theguardian.com/politics/2020/apr/04/keir-starmer-wins-labour-leadership-election>.

jaká je korelace mezi volebním obvodem poslance a tím, jak hlasoval v důležitých hlasováních týkajících se Evropské unie. Ve druhé části se kapitola věnuje konkrétním osobám nejvýznamnějších rebelů. Zejména tomu, z jakých důvodů kritizovali Evropskou unii a jak obhajovali svoji pozici, když se dostali do rozporu se zbytkem strany.

4.1 Korelace mezi volebními obvody a chováním poslanců

Následující tabulka ukazuje ty členy Labouristické strany, kteří se v důležitých hlasováních týkajících se Brexitu odlišili od hlasování ostatních Labouristů. Ve třetím sloupci je znázorněno s jakou většinou hlasoval poslancův volební obvod pro vystoupení z EU v referendu z roku 2016 a v dalším sloupci je vidět s jakou většinou (vyjádřenou v počtu voličů) získal poslanec své křeslo ve volbách v roce 2017. Tabulka se věnuje všem třem hlasováním o dohodě vyjednané premiérkou Theresou May (takzvané „meaningful votes“), hlasováním o celní unii v obou kolech indikativních hlasováních a také dodatku poslankyně Caroline Spelman, který odmítal Brexit bez dohody za jakýchkoli podmínek. Situace, kdy poslanec hlasoval v rozporu se zbytkem strany, jsou vyznačeny červeně. Zeleně jsou vyznačeny situace, kdy poslanec hlasoval v souladu se stranou. Údaje o hlasování voličů v referendu 2016 pochází z webu Polimapper,⁷⁸ údaje o volebních výsledcích pochází z House of Commons Library⁷⁹ a údaje o hlasování v parlamentu pochází z parlamentního webu Hansard.⁸⁰

⁷⁸ „EU REFERENDUM VOTE BY PARLIAMENTARY CONSTITUENCY,“ *Polimapper*, accessed May 13, 2020, <https://app.polimapper.co.uk/?dataSetKey=bc97e5c1c63d4eb4954038ea0461832a>.

⁷⁹ Alex Bate, et al., „General Election 2017: full results and analysis,“ *House of Commons Library*, January 29, 2019, <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-7979/>.

⁸⁰ *Hansard*, <https://hansard.parliament.uk/>.

Jméno	Obvod	% voličů pro vystoupení	většina	1. „meaningful vote“ (15. 1. 2019)	2. „meaningful vote“ (12. 3. 2019)	Spelman Amendment (13. 3. 2019)	Celní unie 1. kolo (27. 3. 2019)	3. „meaningful vote“ (29. 3. 2019)	Celní unie 2. kolo (1. 4. 2019)
Austin Ian*	Dudley North	71,4	22	Aye	Aye	Aye	Abstain	Aye	Aye
Barron Kevin	Rother Valley	66,7	3 882	Aye	Aye	Abstain	Aye	Aye	Aye
Ronnie Campbell	Blyth Valley	59,8	7 915	No	No	No	No	Abstain	No
Clwyd Ann	Cynon Valley	56,9	13 238	No	No	Aye	No	No	Aye
Cooper Rosie	West Lancashire	54,9	11 689	No	No	Aye	Aye	Aye	Aye
Cunningham Jim	Coventry South	48,9	7 947	No	No	Aye	No	No	Aye
Fitzpatrick Jim	Poplar and Limehouse	34,1	27 712	No	No	Aye	Aye	Aye	Aye
Flint Caroline	Don Valley	68,5	5 169	No	Aye	Aye	Abstain	Aye	Aye
Hepburn Stephen	Jarrow	61,6	17 263	No	No	No	No	No	No
Hoey Kate	Vauxhall	22,4	20 250	No	No	No	No	No	No
Mann John	Bassetlaw	68,3	4 852	Aye	Aye	No	No	Aye	No
McDonagh Siobhain	Mitcham and Morden	44,7	21 375	No	No	Aye	No	No	No
McMorrin Anna	Cardiff North	39	4 174	No	No	Aye	No	No	No
Morris Grahame	Easington	66,5	14 892	No	No	Aye	No	No	Aye
Skinner Dennis	Bolsover	70,2	5 288	No	No	No	No	Abstain	Aye
Stringer Graham	Blackley and Broughton	51,3	19 601	No	No	No	No	No	No
Williams Paul	Stockton South	57,8	888	No	No	Aye	No	No	No

*Ian Austin byl členem Labouristické strany pouze do února 2019 (tedy v době 1. „meaningful vote“ byl členem strany, ale v době konání 2. „meaningful vote“ byl již nezávislý).⁸¹

⁸¹ „Ian Austin quits Labour blaming Jeremy Corbyn's leadership,“ *BBC*, February 22, 2019, <https://www.bbc.com/news/uk-politics-47330079>.

Jak můžeme vidět, většina Labouristických rebelů opravdu pochází z převážně protievropských obvodů. Tři z pěti poslanců z proevropských obvodů (Jim Fitzpatrick, Kate Hoey a Siobhain McDonagh) byli zvoleni velmi významnou většinou, takže se pravděpodobně nemuseli obávat ztráty jejich křesla. Pouze Jim Cunningham a Anna McMorrin byli zvoleni v proevropských obvodech s relativně těsnou většinou, ale oba tito poslanci hlasovali v rozporu se stranou pouze v indikativních hlasováních (Cunningham dokonce pouze v prvním kole). Naopak všichni poslanci, kteří podpořili první dva návrhy Theresy May, pocházeli ze silně protievropských obvodů a všichni byli zvoleni s velmi těsnou většinou, takže měli největší motivaci vystupovat protievropsky. Podobná situace nastává také u jiných hlasování, kterým se tabulka nevěnuje. Například ve volbě o vyhlášení druhého referenda v prvním kole indikativních hlasování, hlasovalo 27 Labouristů proti, z čehož 25 bylo z protievropských obvodů. Kapitola se dále podívá na konkrétní profily nejvýznamnějších labouristických rebelů, konkrétně na Ronniego Campbella, Stephena Hepburna, Kate Hoey, Johna Manna, Grahama Stringera a Dennise Skinnera. K pochopení toho, jestli bylo jejich počínání hnáno jejich politickým přesvědčením nebo touhou po znovuzvolení nám může pomoci to, že se podíváme, jak své počínání obhajovali a jak nakonec skončili.

4.2 Profily nejvýznamnějších Labouristických rebelů

Ronnie Campbell byl labouristickým poslancem za obvod Blyth Valley v severoanglickém Northumberlandu, kde se také narodil. V tomto obvodu hlasovalo téměř 60 % voličů pro odchod z Evropské unie. Labouristickým poslancem byl od roku 1987 do roku 2019 a ve volbách v roce 2017 získal téměř 55,9 % hlasů s relativně pohodlnou většinou 7915 hlasů. Ronnie Campbell by jedním z 36 labouristických poslanců, kteří nominovali Jeremyho Corbyna jako kandidáta na post předsedy strany v roce 2015.⁸² Campbell hlasoval proti oficiální politice strany v několika hlasováních týkajících se Brexitu. Hlasoval například proti celní unii a také proti druhému referendu v obou kolech indikativních hlasování v březnu a dubnu 2018 a podpořil dohodu Konzervativní strany o vystoupení z Evropské unie.⁸³ Campbell obhajoval své počínání poměrně klasickou levicovou protievropskou rétorikou, kdy nazval Evropskou unii „kapitalistickým klubem“. Tento termín používali protievropští Labouristé již před více než 50 lety. Campbell také tvrdil, že jeho protievropské názory nejsou u něj nic nového a řekl: „Jsem pro vystoupení a vždycky jsem byl. Poslanci jsou na rozdíl od byrokratů EU voleni, a pokud

⁸² „Who nominated who for the 2015 Labour leadership election?“, *New Statesman*, June 15, 2015, <https://www.newstatesman.com/politics/uk/2015/06/who-nominated-who-2015-labour-leadership-election>.

lidé nesouhlasí s tím, jak poslanci volí, mohou se nás zbavit. A tak by to mělo být.“⁸⁴ Campbell opustil vrcholnou politiku v roce 2019 z důvodů vysokého věku a dlouhého času stráveného v politice.⁸⁵ Podobným politikem je také Stephen Hepburn, který stejně jako Campbell zastupoval volební obvod na anglickém severovýchodě a který také hlasoval v rozporu s politikou strany během indikativních hlasování. V jeho obvodu hlasovalo přes 61 % voličů pro odchod z evropské unie, ale Hepburn měl na rozdíl od Campbella pohodlnou většinu 17263 hlasů. Hepburn se před volbami v roce 2019 snažil odvrátit předvolební debatu od tématu Brexitu a zdůrazňoval ekonomickou politiku ukončení úsporných opatření.⁸⁶

Další významnou osobou labouristických „rebelů“ je politička Kate Hoey. Kate Hoey vystupovala proti Evropské unii již před vyhlášením referenda o vystoupení. Hoey se snažila přesvědčit labouristické voliče, že odchod Británie z Evropské unie je pro levicově smýšlející voliče pozitivní. EU podle ní například uvalila nepřiměřená úsporná opatření na levicové Řecko. Hoey tvrdila, že myšlenka Evropy blahobytu Jacquese Delorse již v EU neplatí a Labouristická strana by se proto měla vrátit k jejímu původnímu euroskeptickému postoji.⁸⁷ Během referenda byla Hoey významným členem protievropské kampaně Labour Leave, ze které byla ale nucena odejít kvůli neshodám s jejím vedením.⁸⁸ Hoey také hlasovala v rozporu s politikou strany v celé řadě hlasování týkajících se Brexitu. Hoey je známá jejími kontroverzními výroky, například v době debat týkajících se hranice mezi Severním Irskem a Irskou republikou prohlásila, že Velkopáteční dohoda mezi těmito zeměmi je neudržitelná, což pochopitelně vedlo k odsouzení těchto výroků jak ze strany Irska, tak ze strany labouristického stínového ministra pro Severní Irsko Owena Smitha.⁸⁹ Možná nejzajímavější na tom všem je fakt, že Kate Hoey jako jedna z nejvýznamnějších protievropských labouristů byla zvolena za

⁸⁴ Jonathan Walker, „Labour MP Ronnie Campbell explains why he defied orders and voted for EU Withdrawal Bill,“ *Chronicle Live*, September 12, 2017, <https://www.chroniclelive.co.uk/news/north-east-news/labour-mp-ronnie-campbell-explains-13609020>.

⁸⁵ Jonathan Walker, „I feel it is time to step aside' - Veteran MP Ronnie Campbell to stand down at next election,“ *Chronicle Live*, June 26, 2019, <https://www.chroniclelive.co.uk/news/north-east-news/i-feel-time-step-aside-16489978>.

⁸⁶ Stephen Hepburn, „The looming general election must not be just about Brexit - Stephen Hepburn MP,“ *The Shields Gazette*, October 9, 2019, https://www.shieldsgazette.com/news/politics/looming-general-election-must-not-be-just-about-brexit-stephen-hepburn-mp-750778?itm_source=parsely-api.

⁸⁷ Kate Hoey, „Labour MP Kate Hoey: Why leaving the EU is a left-wing move,“ *The Independent*, October 9, 2015, <https://www.independent.co.uk/voices/labour-mp-kate-hoey-why-leaving-the-eu-is-a-left-wing-move-a6687936.html>.

⁸⁸ Laura Hughes, „Kate Hoey quits Brexit group after leadership row,“ *The Telegraph*, February 5, 2016, <https://www.telegraph.co.uk/news/newstopics/eureferendum/12141710/Kate-Hoey-quits-Brexit-group-after-leadership-row.html>.

⁸⁹ Lisa O'Carroll, „Ireland condemns Kate Hoey's 'reckless' Good Friday agreement remarks,“ *The Guardian*, February 20, 2018, <https://www.theguardian.com/politics/2018/feb/20/ireland-kate-hoey-good-friday-agreement-remarks>.

londýnský obvod Vauxhall, kde pouze 22,4 % voličů hlasovalo pro vystoupení z EU, a který je tak desátým nejvíce proevropským obvodem v celém Spojeném království. Důvodem může být to, že obvod Vauxhall je historicky silně labouristický, a tak ve volbách v roce 2017 získala Hoey většinu 20250 hlasů, přestože Liberální demokraté v obvodu posílili o 13,6 % hlasů. Hoey se také dostala do konfliktu s lokální skupinou Labouristů, zejména protože podle nich nepodporovala práva dětských uprchlíků a občanů EU žijících v jejich obvodu.⁹⁰ Před volbami v roce 2019 oznámila svou rezignaci a prohlásila, že ve volbách bude hlasovat pro severoirskou konzervativní Demokratickou unionistickou stranu (Hoey původně pochází ze Severního Irsku).⁹¹

Dalším protievropským Labouristou je John Mann, který zastupoval středoanglický obvod Bassetlaw v hrabství Nottinghamshire. Více než 68 % voličů v tomto obvodu podpořilo vystoupení z EU a Mann tento obvod v roce 2017 vyhrál s poměrně těsnou většinou 4852 hlasů. Mann byl jedním z politiků, kteří proti Evropské unii vystupovali již před vyhlášením referenda. V červnu 2016 Mann prohlásil, že nesouhlasí s oficiální politikou strany a bude hlasovat pro vystoupení, protože EU je podle něj nedemokratická. Mann také vyjádřil nesouhlas s evropskou politikou volného pohybu osob, protože podle něj je masivní příchod imigrantů neudržitelný a vyvíjí velký tlak na veřejné služby. Sám si velice dobře uvědomoval svou pozici jako poslance zvoleného za protievropský obvod a v rozhovoru pro BBC se k rozpolcenosti Labouristické strany vyjádřil takto: "Není to tak, že Labouristům se nedaří sdělit svoji myšlenku labouristickým voličům. Je to tak, že labourističtí voliči se v této otázce fundamentálně rozcházejí."⁹² John Mann ve straně působil jako člověk, který měl na starosti vyřešení problému Labour Party s antisemitismem a byl kritikem Jeremyho Corbyna kvůli jeho přístupu k této problematice. Mann podobně jako ostatní rebelové hlasoval proti celní unii a druhému referendu v rámci indikativních hlasování a také pro návrh o vystoupení z EU Borise Johnsona. Mann byl poté konzervativní vládou v září 2019 jmenován do Sněmovny lordů, což bylo některými politiky považováno za určitý úplatek za jeho podporu Konzervativcům.⁹³

⁹⁰ Joe Murphy, „Brexit MP Kate Hoey denounced by her own constituency party,“ *Evening Standard*, February 27, 2017, <https://www.standard.co.uk/news/politics/brexit-mp-kate-hoey-denounced-by-her-own-constituency-party-a3476811.html>.

⁹¹ Gareth Cross, „Watch: Former Labour MP Kate Hoey says she will vote DUP in General Election,“ *Belfast Telegraph*, November 13, 2019, <https://www.belfasttelegraph.co.uk/news/politics/general-election-2019/watch-former-labour-mp-kate-hoey-says-she-will-vote-dup-in-general-election-38690541.html>.

⁹² „EU referendum: Labour MP John Mann to vote for Brexit,“ *BBC News*, June 10, 2016, <https://www.bbc.com/news/uk-politics-eu-referendum-36496203>.

⁹³ „Labour's John Mann quits as MP to join House of Lords,“ *BBC News*, October 28, 2019, <https://www.bbc.com/news/uk-politics-50206257>.

Graham Stringer je členem Labouristické strany, který zastupuje obvod Blackley and Broughton ve městě Manchester, ve kterém více než 51 % voličů hlasovalo pro vystoupení z EU a za který byl Stringer zvolen s většinou 19601 hlasů. Podobně jako ostatní hlasoval Stringer jak proti celní unii, tak proti druhému referendu v obou indikativních hlasováních. Již v době konání referenda se Stringer postavil do role protievropského politika. V jeho kritice se objevují typické rysy levicově euroskeptické rétoriky. Podle Stringera EU například klade příliš malý důraz na těžký průmysl a nepodporuje znárodnování. Stringer také nesouhlasil s politikou volného pohybu osob, protože vede k migraci lidí z chudších zemí do bohatších, a nesouhlasil s označením EU jako progresivní organizace: „Navzdory tomu, co jste mohli slyšet, EU není progresivní organizace. Je to klub navržený a vedený nevolenými politickými elitami, které nemůžeme odvolat volbami.“⁹⁴ V lednu 2019 napsal Stringer společně s Kate Hoey článek, ve kterém kritizují vedení strany za „neúspěch“ ve volbách v roce 2017 a odmítají druhé referendum. Politika Labouristů vedla ke ztrátě 4 labouristických euroskeptických obvodů v severní Anglii, což Stringer a Hoey přisuzují právě labouristické politice vůči Evropské unii. Pro referendum podle nich není ve Velké Británii dostatečná podpora ani v parlamentu ani mezi voliči.⁹⁵ Po volbách v roce 2019 Stringer tvrdil, že hlavním důvodem porážky Labouristů ve volbách nebyla brexitová politika strany, ale vedení Jeremyho Corbyna. Podle Stringera lidé nevěřili Corbynovu vedení a nevěřili tomu, že Corbyn ví, co dělá.⁹⁶ Stringer je jedním z mála „rebelů“, který je stále členem parlamentu za Labouristickou stranu.

Dalším euroskeptickým labouristickým politikem, který hlasoval v rozporu s většinou strany, byl Dennis Skinner, který již od roku 1970 zastupoval středoanglický obvod Bolsover. 70,2 % voličů tohoto obvodu hlasovalo pro vystoupení z Evropské unie a Skinner byl v roce 2017 zvolen s většinou 5288 hlasů. Skinner během kampaně před referendem v roce 2016 podpořil vystoupení z EU. Jako důvod uvedl obavu o budoucnost NHS (National Health Service) a o budoucnost socialismu v Evropě celkově. Řekl, že zatímco dříve byla šance na socialistickou vládu ve více evropských zemích, dnes je pouze ve Francii a Velké Británii. Tvrdil také, že odchod z EU neohrožuje práva zaměstnanců v Británii.⁹⁷ Skinner hlasoval proti celní unii a

⁹⁴ Graham Stringer, „If you want a genuine leftwing government, you need to vote Leave,“ *New Statesman*, June 16, 2016, <https://www.newstatesman.com/politics/staggers/2016/06/if-you-want-genuine-leftwing-government-you-need-vote-leave>.

⁹⁵ Kate Hoey and Graham Stringer, „Kate Hoey & Graham Stringer: There is no case for another referendum,“ *Labourlist*, January 24, 2019, <https://labourlist.org/2019/01/kate-hoey-graham-stringer-there-is-no-case-for-another-referendum/>.

⁹⁶ Ray King, „Labour Party must learn from Manchester – Graham Stringer MP,“ *I Love Manchester*, December 13, 2019, <https://ilovemanchester.com/labour-party-manchester-graham-stringer/>.

⁹⁷ Steerpike, „Beast of Bolsover backs Brexit,“ *The Spectator*, June 9, 2016, <https://www.spectator.co.uk/article/beast-of-bolsover-backs-brexit>.

druhému referendu v prvním kole indikativních hlasování 27. března 2019 a dokonce hlasoval pro takzvaný Brexit bez dohody, společně s již zmíněnými Labouristy Kate Hoey a Ronnie Campbellem. Ve druhém kole změnil názor a podpořil jak celní unii, tak druhé referendum. Skinner ztratil ve volbách v roce 2019 svoje křeslo, které držel od roku 1970, když ho porazil Konzervativec Mark Fletcher. Přestože Skinner většinou hlasoval pro Brexit, důvodem jeho porážky je pravděpodobně nejasný postoj Labouristů k Brexitu a obecná nedůvěra vůči vedení Jeremyho Corbyna.⁹⁸

Na uvedených příkladech jsme viděli počínání některých poslanců, kteří se dostali do rozporu s oficiální stranickou politikou. Otázkou však zůstává, jaký vliv má britský většinový volební systém na toto počínání. Odpovědět na tuto otázku bude asi nejsnazší u poslankyně Kate Hoey. Hoey byla zvolena za jeden z nejvíce proevropských obvodů ve Spojeném království, takže její počínání se s největší pravděpodobností nedá přisuzovat snaze udržet svoje křeslo. Hoey sice mohla na názory voličů jejího obvodu klást menší důraz, protože její obvod byl bezpečně labouristický a Hoey byla zvolena s výraznou většinou, ale její šance na znovuzvolení by byly určitě větší, kdyby zastávala proevropskou politiku. Poslanci Stephen Hepburn a Graham Stringer sice zastupovali euroskeptické obvody, ale oba byli také zvoleni s velmi pohodlnou většinou, takže jejich křeslo se zdálo být celkem bezpečné. Ronnie Campbell a Kate Hoey navíc před volbami v roce 2019 stejně rezignovali na svůj post, takže to vypadá, že jejich počínání nebylo hnáno touhou po znovuzvolení. Poslanci John Mann a Dennis Skinner, kteří také zastupovali euroskeptické obvody, byli zvoleni s méně výraznou většinou, což pravděpodobně znamená, že mohli mít větší obavy o udržení své pozice. John Mann byl poté Konzervativci jmenován do Sněmovny lordů a Dennis Skinner prohrál volby ve prospěch konzervativního kandidáta. Na příkladu Dennise Skinnera, který prohrál, přestože většinu času vystupoval protievropsky, je také vidět, že velká část voličů se pravděpodobně příliš neorientuje v tom, jak jejich konkrétní poslanec hlasoval a důležitějším faktorem je pro ně osoba předsedy celé strany a politika strany jako takové.⁹⁹ Zároveň ale, jak jsme mohli vidět v tabulce na straně 24, existuje výrazná korelace mezi obvodem politika a jeho hlasováním v parlamentu. Většina politiků, kteří v parlamentu hlasovali euroskepticky, pochází z euroskeptických obvodů. Navíc ti, kteří vystupovali nejvíce protievropsky, z velké části získali svoje křeslo poměrně těsnou většinou. Na druhou stranu stojí za zmínku, že samozřejmě existuje celá řada labouristických politiků zastupujících euroskeptické obvody, kteří většinou hlasovali v souladu s politikou strany

⁹⁸ David Pittam, „General election 2019: How Dennis Skinner lost his Bolsover seat,“ *BBC News*, December 13, 2019, <https://www.bbc.com/news/election-2019-50777371>.

(namátkou například Adrian Bailey, Mary Creagh, Gloria De Piero, Helen Goodman, Sandy Martin, Karl Turner a celá řada dalších). Vypadá to tedy, že poslancův volební obvod není jediným rozhodujícím faktorem pro jeho počínání, ale rozhodně má na toto počínání významnou roli. Přestože těžko můžeme předvídat, jak by se členové Labouristické strany chovali, kdyby v Británii nebyl jednokolový většinový volební systém, je velmi pravděpodobné, že volební systém je opravdu jedním z výrazných faktorů, které přispívají rozdělenosti Labouristické strany. V zemích s poměrným zastoupením jsou politické strany, jak jsme si ukázali v první kapitole, zpravidla více centralizované a rozdělený elektorát se kvůli menšímu důrazu na lokální politiku pravděpodobně projeví méně.

Závěr

Cílem práce bylo vysvětlit vývoj pozice britské Labouristické strany k problematice vystoupení Spojeného království z Evropské unie a analyzovat důvody této pozice, zejména odpovědět na otázku, jakou roli v této problematice hraje britský volební systém a rozdělený elektorát Labouristické strany. Začátek práce se věnoval obecným vlivům volebních systémů na stranické systémy a strany jako takové, tak jak byly zpracovány politology Mauricem Duvergerem a Giovannim Sartorim. Pro tuto práci je důležitý zejména poznatek, že jednokolový většinový systém zpravidla vede k menšímu počtu parlamentních stran, většímu důrazu na lokální politiku a osobnosti jednotlivých kandidátů a menší stranické centralizaci. Další část práce se věnovala historickému vztahu Labouristické strany k evropské integraci. Hlavním přínosem této části pro toto téma je fakt, že evropská integrace členy Labouristické strany rozdělovala i v minulosti a strana jako taková na tuto problematiku několikrát změnila názor.

Hlavní část práce se věnovala vývoji pohledu Labouristické strany k Evropské unii po referendu o vystoupení z EU v roce 2016 a následné analýze důvodů této pozice. Labouristická strana měla k takzvanému Brexitu zejména zpočátku velmi ambivalentní a nejasný postoj a strana byla již od počátku v pohledu na tuto problematiku silně rozdělená. Většina členů strany sice podporovala setrvání v EU, ale již v době konání referenda vznikla skupina Labour Leave, která podporovala vystoupení. Strana sice zaznamenala relativně solidní úspěch ve volbách v roce 2017, ale rozdělení uvnitř strany se neustále prohlubovalo a nakonec vedlo k odchodu některých Labouristů ze strany. Postoj strany byl nevyjasněný i před volbami v roce 2019. Labouristé sice prohlásili, že vyjednejí novou dohodu a poté uspořádají druhé referendum, ale neřekli, kterou

z těchto možností by preferovali. Tento nejasný pohled a nedůvěra ve vedení strany vedly k jejímu neúspěchu ve volbách 2019, po kterých rezignoval předseda strany Jeremy Corbyn.

Důvodů labouristického postoje k evropské integraci a k Brexitu je více. Labouristická strana, jak ukázala historická kapitola, byla vždy v pohledu na tento problém rozdělená. Levicoví Labouristé byli zpravidla více euroskeptičtí, zatímco politici blíže středu byli většinou více proevropští. Jeden z hlavních důvodů tohoto rozdělení jsou odlišné názory elektorátu Labouristické strany, která má voliče jak z proevropských liberálních obvodů, tak z chudších protievropských obvodů hlavně na severu Anglie. Závěrečná kapitola ukázala, že rozhodně existuje korelace mezi tím, jaký názor mají jednotliví poslanci na Evropskou unii a tím, jestli pochází z euroskeptických nebo proevropských obvodů. Toto zjištění je v souladu s vlivy volebních systémů, jak byly popsány Duvergerem a Sartorim. Ve většinových jednomandátových volebních systémech mají poslanci a kandidáti kromě odpovědnosti straně jako takové ještě odpovědnost konkrétním voličům v jejich volebním obvodě a musí více brát ohled na jejich názory, zejména pokud byli zvoleni těsnou většinou. Dá se tedy předpokládat, že rozdělený elektorát se ve většinovém systému projeví více, přestože samozřejmě rozdělené strany existují i v zemích s poměrným volebním systémem.

Summary

The goal of this thesis was explaining the development of the Labour Party's stance towards the issue of the United Kingdom's withdrawal from the European Union and analysing the reasons for this position. The main subject was the influence of the British electoral system and the Labour Party's electorate disunity on this issue. The first part of this thesis dealt with the general influences of electoral systems on political parties and party systems as they were researched by famous political scientists such as Maurice Duverger or Giovanni Sartori. The historical chapter showed that the topic of European integration was always a contentious one and led to many divisions in the history of the Labour Party with more left-wing politicians being generally more Eurosceptic and more centrist politicians being generally more Pro-European. This thesis also dealt with the development of the Labour Party's stance towards Brexit during and after the 2016 referendum. The Labour Party was significantly split on this issue since the beginning. The party as a whole supported remaining in the European Union, but some members of the party created a group called Labour Leave, which supported withdrawal. The party's stance on this issue was unclear both in the 2017 and the 2019 General

elections. The results of the 2019 General election were a huge failure and led to the resignation of the party leader Jeremy Corbyn.

One of the main reasons for the Labour Party's ambiguity towards Brexit is their electorate, which consists both of liberal Pro-European voters in cities like London but also of Eurosceptic voters from poorer regions especially in the north of England. The last part of the thesis showed that there is a strong correlation between opinions of MPs on the EU and the way their constituents voted on the issue of United Kingdom's withdrawal from the EU. As the first part of this thesis showed, one-round plurality systems typically lead to a bigger emphasis on local politics and individual candidates and to a lesser party centralization. It is then safe to assume that the split of the electorate will have a bigger impact on party stability in countries with a plurality voting systems than in countries with proportional representation.

Seznam použité literatury

Primární zdroje

Jeremy Corbyn, „EUROPE NEEDS TO CHANGE... BUT I AM VOTING TO STAY,“ *Vital Speeches of the Day* 82, No. 6 (2016): 181–3,
<http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=e76aa85b-3679-4fb7-9574-099338b19426%40sessionmgr103>.

„EU REFERENDUM VOTE BY PARLIAMENTARY CONSTITUENCY,“ *Polimapper*,
accessed May 13, 2020,
<https://app.polimapper.co.uk/?dataSetKey=bc97e5c1c63d4eb4954038ea0461832a>.

Hansard, <https://hansard.parliament.uk/>.

„Manifesto 2019 – The Labour Party,“ Official Site of the UK Labour Party, accessed March 23, 2020, <https://labour.org.uk/manifesto-2019/>.

UK Parliament, <https://www.parliament.uk/>.

Sekundární zdroje

John Callaghan, „Pivotal powers: The British Labour Party and European unity since 1945,“ *Capital & Class* 31, No. 93 (Autumn 2007): 199–215, doi: 10.1177/030981680709300112.

Erin Delaney, „The Labour Party's Changing Relationship to Europe: The Expansion of European Social Policy“ *Journal of European Integration History* 8, No. 1 (2002): 121–38,
https://www.researchgate.net/publication/262254109_The_Labour_Party's_Changing_Relationship_to_Europe_The_Expansion_of_European_Social_Policy.

Patrick Diamond et al., *The Routledge handbook of the politics of Brexit* (New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2018).

Maurice Duverger, *Politické strany* (Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2016).

Sarah Harrison, „Young Voters,“ *Parliamentary Affairs* 71, No. 1 (2018): 255–66, doi: 10.1093/pa/gsx068.

Markku Laakso and Rein Taagepera, „„Effective“ Number of Parties: A Measure with Application to West Europe,“ *Comparative Political Studies* 12, No. 1 (January 1979): 3–27, doi: 10.1177/001041407901200101.

Philip Lynch and Robert Garner, „The Changing Party System,“ *Parliamentary Affairs* 58, No. 3 (2005): 533–54, doi: 10.1093/pa/gsi050.

Alina Rocha Menocal, „Why Electoral Systems Matter: An Analysis of their Incentives and Effects on Key Areas of Governance,“ *Overseas Development Institute* (2011),
<https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/7367.pdf>.

Thomas Quinn, „From Two-Partism to Alternating Predominance: The Changing UK Party System, 1950-2010,“ *Political Studies* 61, No. 2 (2013): 378–400, doi: 10.1111/j.1467-9248.2012.00966.x.

Thomas Quinn, „The British Labour Party's leadership election of 2015,“ *British Journal of Politics* 18, No. 4 (2016): 759–78, doi: 10.1177/1369148116664268.

Giovanni Sartori, „The Party-Effects Of Electoral Systems,“ *Israel Affairs* 6, No. 2 (1999): 13–28, doi: 10.1080/13537129908719557.

Pauline Schnapper, „The Labour Party and Europe from Brown to Miliband: Back to the Future?,“ *Journal of Common Market Studies* 53, No. 1 (2015): 157–172, doi: 10.1111/jcms.12209.

Joseph Alois Schumpeter, *Capitalism, Socialism And Democracy* (New York: Harper & Row, 1962).

Julie Smith, „The European dividing line in party politics,“ *International Affairs* 88, No. 6 (2012): 1277–95, doi: 10.1111/j.1468-2346.2012.01132.x.

Einar Thorsen et al., eds., *UK Election Analysis 2017: Media, Voters and the Campaign* (Poole: The Centre for the Study of Journalism, Culture and Community, Bournemouth University, 2017).

Zpravodajské a další elektronické zdroje

Alex Bate, et al., „General Election 2017: full results and analysis,“ *House of Commons Library*, January 29, 2019, <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-7979/>.

BBC News, <https://www.bbc.com/news>.

Belfast Telegraph, <https://www.belfasttelegraph.co.uk/>.

Evening Standard, <https://www.standard.co.uk/>

Ed Fieldhouse, „Labour’s electoral dilemma,“ *British Election Study*, October 17, 2019, <https://www.britishelectionstudy.com/bes-findings/labours-electoral-dilemma/#.XsT432gzaUk>.

Chronicle Live, <https://www.chroniclelive.co.uk/>.

I Love Manchester, <https://ilovemanchester.com/>.

Labourlist, <https://labourlist.org/>.

New Statesman, <https://www.newstatesman.com/uk>.

PoliticsHome, <https://www.politicshome.com/>.

Reuters, <https://www.reuters.com/>.

The Guardian, <https://www.theguardian.com/uk-news>.

The Independent, <https://www.independent.co.uk/>.

The Shields Gazette, <https://www.shieldsgazette.com/>.

The Spectator, <https://www.spectator.co.uk/>.

The Telegraph, <https://www.telegraph.co.uk/>.

TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno:

Ondřej Březina

E-mail:

49380953@fsv.cuni.cz

Studijní obor:

Mezinárodní teritoriální studia

Semestr a školní rok zahájení práce:

LS 2018/2019

Semestr a školní rok ukončení práce:

LS 2019/2020

Vedoucí bakalářského semináře:

prof. PhDr. Michal Kubát, Ph.D.

Vedoucí práce:

Mgr. Jan Váška, Ph.D.

Název práce:

Vývoj pozice Labouristické strany k Brexitu

Charakteristika tématu práce (max. 10 řádek):

Práce se zabývá vývojem pozice Labouristické strany k evropské integraci, zejména tomu jak se strana stavěla k Brexitu za předsednictví Jeremyho Corbyna od referenda v roce 2016 do voleb na konci roku 2019. Po referendu v roce 2016 došlo k rezignaci dosavadního předsedy Konzervativní strany a premiéra Davida Camerona, jehož nahradila Theresa May. Z následné nestability uvnitř Konzervativní strany mohli těžit právě Labouristé, kteří jsou ale v pohledu na Brexit také velmi nejednotní. Práce se tedy pokouší zodpovědět na to, jaké jsou důvody nejednotnosti uvnitř Labouristické strany a jejího ambivalentního postoje k evropské integraci. Hlavní tezí práce je to, že jedním z hlavních důvodů je rozdělenost elektorátu strany spojená s britským většinovým volebním systémem. Práce se tedy zabývá převážně tím, jaký vliv má britský volební systém na situaci v Labouristické straně.

Zdůvodnění úprav a změn tématu od zadání projektu do odevzdání práce (max. 10 řádek):

Téma práce se od zadání projektu příliš nezměnilo. Jediná změna se týká časového vymezení, které bylo původně stanoveno na konec října 2019, což mělo být původní datum odchodu Velké Británie z EU. Po vyhlášení voleb, které se konaly v prosinci 2019, byla práce časově vymezena až do prosince.

Struktura práce (hlavní kapitoly obsahu):

Úvod

1 Volební systémy

2 Postoj britské Labouristické strany k evropské integraci 1950-2015

3 Vývoj pozice Labouristické strany k Brexitu po roce 2015

4 Labourističtí rebelové

Závěr

Prameny a literatura (výběrová bibliografie, max. 30 hlavních titulů):

John Callaghan, „Pivotal powers: The British Labour Party and European unity since 1945,“ *Capital & Class* 31, No. 93 (Autumn 2007): 199–215, doi: 10.1177/030981680709300112.

Erin Delaney, „The Labour Party's Changing Relationship to Europe: The Expansion of European Social Policy“ *Journal of European Integration History* 8, No. 1 (2002): 121–38,
https://www.researchgate.net/publication/262254109_The_Labour_Party's_Changing_Relationship_to_Europe_The_Expansion_of_European_Social_Policy.

Patrick Diamond et al., *The Routledge handbook of the politics of Brexit* (New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2018).

Maurice Duverger, *Politické strany* (Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2016).

Sarah Harrison, „Young Voters,“ *Parliamentary Affairs* 71, No. 1 (2018): 255–66, doi: 10.1093/pa/gsx068.

Markku Laakso and Rein Taagepera, „„Effective“ Number of Parties: A Measure with Application to West Europe,“ *Comparative Political Studies* 12, No. 1 (January 1979): 3–27, doi: 10.1177/001041407901200101.

Philip Lynch and Robert Garner, „The Changing Party System,“ *Parliamentary Affairs* 58, No. 3 (2005): 533–54, doi: 10.1093/pa/gsi050.

Alina Rocha Menocal, „Why Electoral Systems Matter: An Analysis of their Incentives and Effects on Key Areas of Governance,“ *Overseas Development Institute* (2011),
<https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/7367.pdf>.

Thomas Quinn, „From Two-Partism to Alternating Predominance: The Changing UK Party System, 1950-2010,“ *Political Studies* 61, No. 2 (2013): 378–400, doi: 10.1111/j.1467-9248.2012.00966.x.

Thomas Quinn, „The British Labour Party's leadership election of 2015,“ *British Journal of Politics* 18, No. 4 (2016): 759–78, doi: 10.1177/1369148116664268.

Giovanni Sartori, „The Party-Effects Of Electoral Systems,“ *Israel Affairs* 6, No. 2 (1999): 13–28, doi: 10.1080/13537129908719557.

Pauline Schnapper, „The Labour Party and Europe from Brown to Miliband: Back to the Future?,“ *Journal of Common Market Studies* 53, No. 1 (2015): 157–172, doi: 10.1111/jcms.12209.

Joseph Alois Schumpeter, *Capitalism, Socialism And Democracy* (New York: Harper & Row, 1962).

Julie Smith, „The European dividing line in party politics,“ *International Affairs* 88, No. 6 (2012): 1277–95, doi: 10.1111/j.1468-2346.2012.01132.x.

Einar Thorsen et al., eds., *UK Election Analysis 2017: Media, Voters and the Campaign* (Poole: The Centre for the Study of Journalism, Culture and Community, Bournemouth University, 2017).

Podpis studenta a datum

Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí práce		
Vedoucí bakalářského semináře		
Garant oboru		